ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50 ДИНАРА 1952

Година XXVI

Број 727

4. децембар 1965.

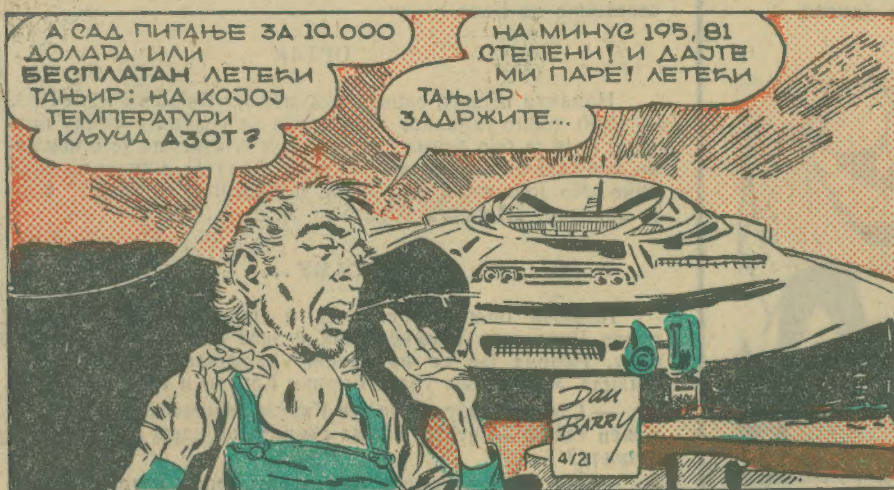
ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan Barry

ФЛАШ ГОРДОН

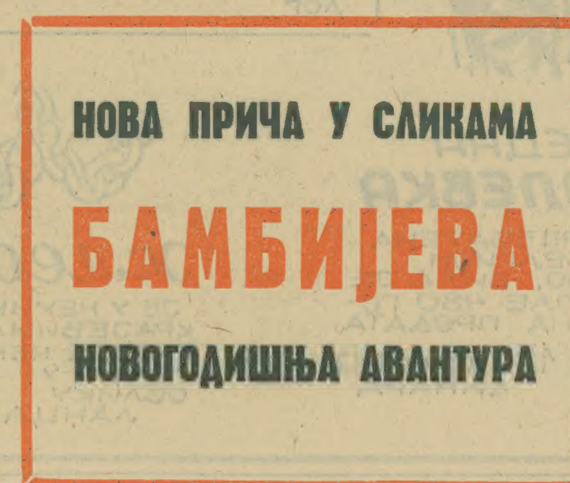

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПРЕ СТО ГОДИНА

Последњег месеца 1865. године читаоци разних листова у свету занимали су се следећим вестима.

ЛОНДОН. Посредством електричног телеграфа у Париску и Лондонску опсерваторију свакодневно из свих делова Европе стижу саопштења о временским приликама. На тај начин опсерваторијама се даје могућност за давање краткорочних временских прогноза. Сигнали за упозорење сада обавештавају морнаре спремне да отплове о предстојећој опасности, и то пре но што она наступи.

ЊУЈОРК. Производња каучука добила је у последње време велик значај. Прва су од каучука почела да праве предмете за домаћинства дивља племена која живе на обалама реке Амазона. Бразилци су примили од њих ту вештину. У Енглеској и код нас почели су да праве од каучука огртаче и непромочиву обућу. Касније је пронађен други материјал сличан каучуку — сок биљке гутаперке од кога су почели да праве најразличитије предмете.

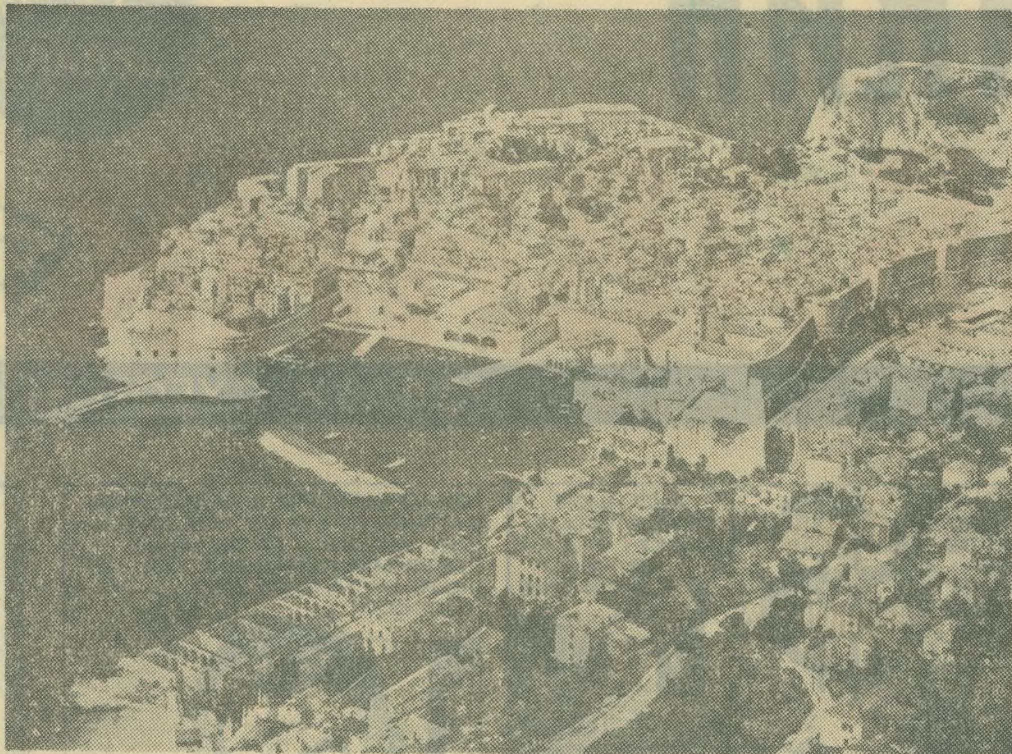
ЛОНДОН. Пре извесног времена одржан је састанак Географског друштва посвећен проблему одашиљања експедиција на Северни пол. Никсон је прочитао дисертацију у којој је доказивао да пароброд може да стиг-

не од Лондона до Северног пола за шест недеља а да би најсрећнији пут био од Шпицберга. Затим је председник прочитао писмо леди Франклин у коме удовица настрадалог поларног истраживача изражава наду да тужна судбина њеног мужа неће зауставити друге морепловце.

ИТАЛИЈА. Недавно је у позоришту у Торину била приказана нова историјска драма Валентина Карера „Пушкин". За сиже драме изабран је двобој у коме је Пушкин био смртно рањен.

Кроз нашу земљу

ДУБРОВНИК

ДУБРОВНИК је основан у крају који је некада био богат шумама. На то указује само његово име. Оно потиче од старословенске речи дубр — дуб, односно дубрава — шума. Град су основали становници насеља Епидаура (које се налазило код Цавтата), бежећи испред Словена у другој деценији VII века. Град је био одвојен од копна узаним каналом, који је касније засут. Захваљујући одличном географском положају Дубровник се брзо развијао и у XIV и XV веку постаје значајан трговачки и политички центар на Балканском полуострву. Вешти дубровачки дипломати успели су да сачувају независност Дубровника од Турака. Половином XV века, када је Србија престала да постоји као независна држава, Дубровачка Република је поседовала флоту од 300 бродова, који су пловили по целом Средоземљу. Град је више пута страдао од куге и земљотреса. Најразорнији је био онај од 1. априла 1667. године, када је у самом граду погинуло око 4.000 становника. Град је пун културно-историјских споменика из своје богате и бурне прошлости: Кнежев двор, црква Св. Спаса, Онуфријева чесма и др.

Дубровник данас има 25 хиљада становника. Он је један од највећих туристичких центара на Јадрану. Годишње га посети око 60 хиљада наших и 90 хиљада страних туриста (подаци за 1964. годину).

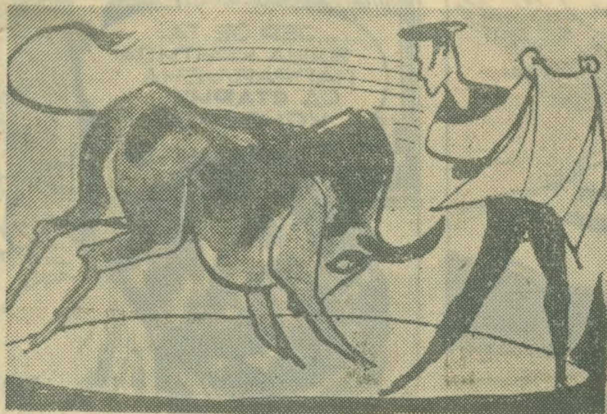
Виновник мрака

Нећемо да улазимо у то да ли је причица у вези са недавним великим прекидом струје у Америци истинита или измишљена, већ је само преносимо.

У градићу Конвеју на североистоку Америке, на дан „великог мрака" 11-огодишњи Џој враћао се после подне кући. Корачајући млатарао је дебелим штапом на све стране, ударао њиме о дрвеће и све друго на шта је наишао. Тачно у 17,28 часова по локалном времену његова мочуга спустила се на један електрични стуб — у исти мах погасиле су се сијалице у кругу од сто километара.

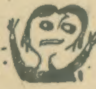
Циљ оправдава средство

Друштво за заштиту животиња у Барцелони организовало је у добровољне сврхе борбу с биковима. Приход од корида биће употребљен за борбу против — борбе бикова.

АНЕГДОТЕ

УШТЕДА

Када је Џек Лондон био још непознат, радио је једном као радник на оправци улица. Трећи председник општине тог америчког града (у неким америчким градовима постао је обичај да се председник општине и његова два заменика називају првим, другим и трећим председником) дошао је једном да обиђе радилиште. Ту прилику искористио је Џек Лондон да га запита:

— Господине председниче, зашто довлачите толике раднике са села кад бисмо овај посао сасвим лепо могли да обавимо и ми, радници рођени у овом граду.

Трећи председник, правећи се важан, строго му одговори:

— Знате, један сељак обави троструко више посла но један домаћи.

— Заиста — зачуђено му на то одврати Џек Лондон. — Онда ћемо на идућим општинским изборима изабрати за председника једног сељака па ћемо онда давати плату једном, а не тројици председника.

ЛИЧНОСТ И САВРЕМЕНИК

У једном планинском хотелу у чувеном бечком излетишту Семерингу, познати глумац Јозеф Кајнц (1858—1910) нашао је у хотелској књизи уписане као последње госте: „Јозеф фон Вајнигел, краљевско-царско дворски саветник из Беча; Марија фон Вајнигел, супруга краљевско-царског дворског саветника из Беча; Полди фон Вајнигел, син краљевско-царског дворског саветника из Беча; Анета фон Вајнигел, мајка краљевско-царског дворског саветника из Беча; Јохан фон Вајнигел, брат краљевско-царског дворског саветника из Беча.

Згађен на толики снобизам, Кајнц је испод тога написао: „Јозеф Кајнц, савременик краљевско-царског дворског саветника из Беча.

ОРТАК

Немачки песник, сликар и хуморист Вилхелм Буш (1832 — 1908) добио је једног дана позив да испуни пореску пријаву. Буш је био веома савестан човек и веома је брижљиво испуњавао колону за колоном. Када је дошао до рубрике „Ко још живи од зараде подносиоца пријаве?" Буш је написао: „Пореска управа".

НЕ САМУ...

Позната оперска певачица и чланица Метрополитен опере Ернестина Шуман-Хајнк седела је једном у ресторану. Испред ње се на тањиру налазила повећа телећа шницла. У ресторан уђе и Енрико Карузо и седе поред ње.

— Стена — обрати јој се Карузо изненађено гледајући у њен тањир — нећеш ваљда сама да поједеш ову огромну шницлу?

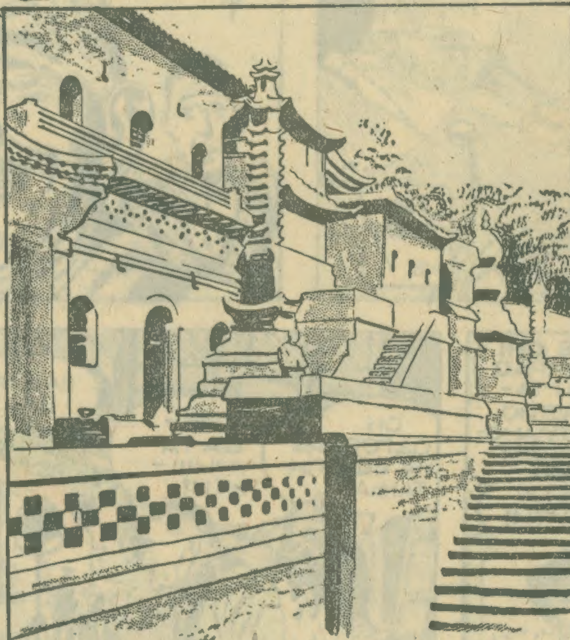
— Ма не — одговори она својим лепим алтом. Никако саму, са прженим кромпирима и грашком.

Ripley's — Веровали или не!

РОБЕРТ ФЕРИС

УЧИТЕЉ У ЊУ АБЕЈУ. У ШКОТСКОЈ 25 ГОДИНА ЈЕ НОСИО САМО ОДЕЛА КОЈА ЈЕ СКИДАО СА СТРАШИЛА НА ЊИВАМА /1781 - 1806/

5 ПАГОДА

НА 5 ВРХОВА ПЛАНИНЕ ВУ ТАЈ ШАН (КИНА) САГРАЂЕНО ЈЕ ОД БРОНЗЕ ДОБИЈЕНЕ ТОПЉЕЊЕМ БАКАРНИХ НОВЧИЋА КОЈЕ СУ ХОДОЧАСНИЦИ ДАЛИ КАО ПРИЛОГ

Неустрашиви ВОЈНИК

ФРАНЦУСКОМ ГЕНЕРАЛУ ЖАН-БАТИСТ СУРДУ (1775 - 1849) МОРАЛА ЈЕ ЗА ВРЕМЕ БИТКЕ КОД ВАТЕРЛОА ДА БУДЕ АМПУТИРАНА ДЕСНА РУКА — СВЕГА ЈЕДАН ЧАС ПОСЛЕ ОПЕРАЦИЈЕ ОН ЈЕ ПОНОВО БИО НА ЧЕЛУ СВОЈИХ ТРУПА! (18. ЈУН 1815)

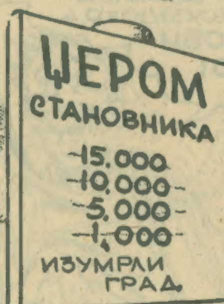
ЈЕДНА КОЛЕВКА

ИЗРЕЗБАРЕНА У БЕЛГИЈИ 1450, БИЛА ЈЕ ПОСЛЕ 480 ГОДИНА ПРОДАТА ЗА 12.000.000 ДИНАРА

хлеб

ЈЕ У НЕКИМ КРАЈЕВИМА РУСИЈЕ НЕКАД ПЕЧЕН У ОБЛИКУ ЛАНЦА

ПУТОКАЗ НА УЛАЗУ У ЏЕРОМ (АРИЗОНА)

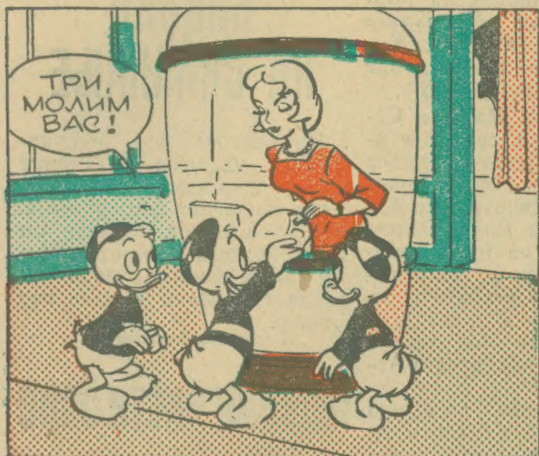
WALT DISNEY

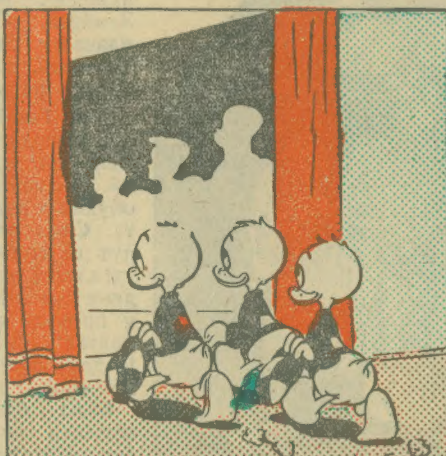
ПАЈА ПАТАК

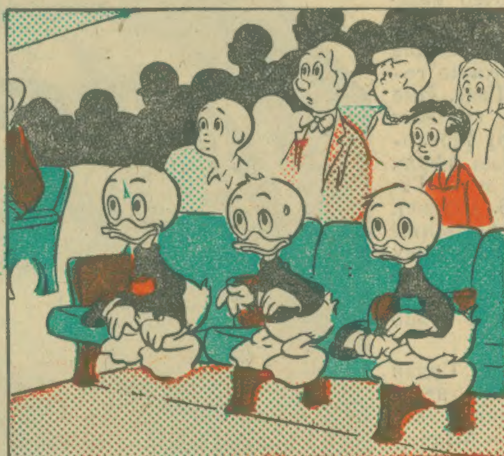

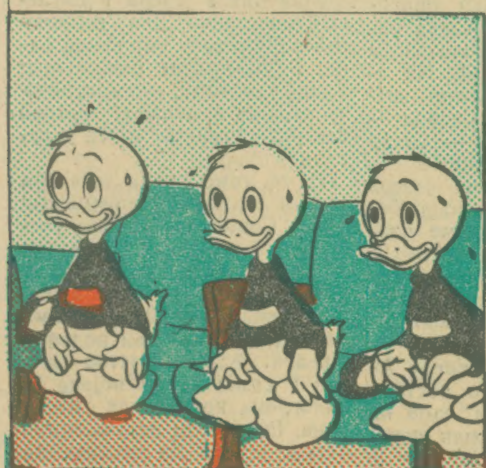

СПОРТ

НА НОВОМ ЗЕЛАНДУ

И СРЧАНИ УДАР ЛЕЧЕ ТРЧАЊЕМ

О Новом Зеланду, тој далекој земљи не зна се много. По правилу у спортским круговима се о њој прича после Олимпијских игара. То је земља која у атлетици има изванредне такмичаре 1936. године у Берлину златну медаљу на 1500 метара освојио је њен представник Ловелок. Касније је успео да обори и светски рекорд на овој стази. После тога олимпијска такмичења нису одржана све до 1948. године у Лондону. Затим је на ред дошао Хелсинки 1952. године, Мелбурн 1956. па Рим 1960. године. И ту у главном граду Италије поново су се Новозеланђани прославили. Снел је освојио медаљу на 800 метара, Халберг је био победник на 5000 метара, а Меги је освојио бронзану медаљу у маратонској трци.

Тада се први пут чуло и за Артура Лидијарда, тренера тркача са Новог Зеланда. Он је оставио свој обућарски занат и посветио се тренерском позиву. На Олимпијади 1964. одржаној у Токију поново су новозеландски тркачи тријумфовали. Снел је освојио златну медаљу на 800 и 1500 метара а Девису је припала бронзана медаља на 1500 метара. Бејли је био пети на 5.000 метара.

Ето, то би укратко била прича о атлетичарима са Новог Зеланда који су последњих година задивили свет својим резултатима, светским рекордима и олимпијским медаљама. Ових дана сазнали смо још нешто што је побудило интересовање шире спортске и медицинске јавности. Ево о чему је реч.

Једнога дана Артуру Лидијарду је дошао један старац. Имао је преко 70 година. Жалио се на слабо срце. Недавно је имао и лакши срчани удар. Молио је Лидијарда да му помогне да се излечи. И Лидијард је пристао. Почео је да га лечи — веровали или не — трчањем, наравно лаганим! И тако из дана у дан могао се видети овај стари човек како трчка по игралишту или пољу. И његово здравствено стању мирно све док му кокари су констатовали да се новопечени атлетичар толико опоравио бавећи се трчањем да су и у другим сличним случајевима препоручивали сличну терапију!

Када је реч о трчању на Новом Зеланду треба рећи још нешто. Трчање је у овој земљи постало национални спорт младих и старих. На улици или ван града могу се видети људи и жене, млади и стари како трче и тренирају. О томе се причало и изван граница Новог Зеланда. За то је сазнао један амерички новинар. Није поверовао и једнога дана стигао је у Нови Зеланд.

Обратио се једном старијем човеку и упитао га да ли трчи. Овај није хтео речима да га убеђује. Новозеланђанин и амерички новинар пошли су заједно на тренинг. И догодило се оно што је представник „седме силе" Америке најмање очекивао. Старац је претрчао с лакоћом петнаест километара, а новинар је одустао да га прати. Није могао да издржи јак темпо који му је домаћин диктирао.!

Нови Зеланд има око 2,5 милиона становника, а велик је као половина Југославије. Климатски услови су веома повољни. Масовна физичка култура је на високом ступњу развоја. Није ретка слика да цела породица одлази на излет — трчећи. Кад се то зна није ни чудо што атлетичари-тркачи из ове земље на Олимпијским играма освајају златне медаље и обарају светске рекорде.

ТАЈМ-АУТ ЗА ХУМОР

На првенству британске армије у боксу каплар Кели нокаутирао је свог непосредног старешину поручника. Када је спазио свог противника како непокретно лежи на рингу, Кели је замро у ставу „мирно". Док је судија бројао Кели је одавао почаст свом пораженом шефу подигнувши и руку на поздрав. Затим је помогао да се његов командир однесе и наставио да стоји у ставу мирно све док му командир, када је дошао свести, није откомандовао — „вољно".

*

У Токију је одржана смотра младих пливача. Одмах после старта из воде је извучен неко ко се очајнички копрцао у настојању да не потоне. То је био један тринаестогодишњи дечак који је када је дошао до даха рекао: „Никако не могу да научим клизање. Решио сам да по сваку цену уђем овамо јер сам то сматрао за своју последњу шансу".

Познати јапански тренер Коно је одлучио да научи дечака да плива. Према његовим речима „храброст мора да буде награђена".

*

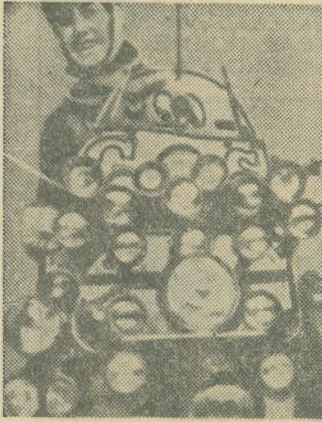
Једном приликом нестао је без трага заједно са платама играча благајник бразилског фудбалског клуба „ФК Борхуел". Након извесног времена ожалошћена управа клуба примила је од њега писмо. Благајник је написао да он није лопов и да ће да се врати заједно са парама „чим фудбалери клуба заиграју као људи".

*

Сукња је неодвојиви део шкотске народне ношње. Кошаркашима шкотског клуба „Бродерик Ренцерс" не може се пребацити да занемарују традиције. Они излазе на терен не у спортским дресовима него баш у сукњама. И судије, које суде на игралишту тог клуба, кочепере се у шкотским капицама. „У спорту је сувише много озбиљног", изјавио је тренер „Бродерик Ренцерс"-а Евалд Макормик, „ми смо за непосредност и осећање хумора".

Африка мења називе

КАО ПО ДАНУ

Млада Енглескиња Рене Бенет сматра да један фар није довољан за њен мотоцикл: она је на своје возило причврстила двадесет пет светиљки разне величине.

БЕСПЛАТНО ГРЕЈАЊЕ

Нови Зеланд друга је у свету земља по искоришћавању топлотне енергије Земље. Изградња геотермичких уређаја почела је на Новом Зеланду тек 1958. године, а већ данас електричне централе које раде захваљујући „бесплатном гориву" имају укупну снагу од 129.000 киловата. Ова енергија употребљава се претежно за рад фабрика хартије. Према већ израђеном плану капацитет ових централа треба да се повећа на један милион киловата.

Крштење у бачви

Двадесет једногодишњи Џемс Петенгел, радник у једној лондонској пивари, произведен је за мајстора. Према традиционалном обичају, који потиче још из 18. века, овај за пиваре важан догађај, пропраћен је крштењем: на новог мајстора који чучи у пивском бурету изручено је неколико ведрица воде помешане с пивом.

На другом по величини континенту вијоре се националне заставе 36 независних држава. Многе од младих афричких држава заједно са проглашењем независности узеле су и друго име. Због чега и шта значе та нова имена?

ПОЧНИМО од саме речи „Африка". Како тврди француски историчар Гафел, она потиче од имена једног од древних берберских племена које се звало Авриг или Африк и које је живело на територији данашњег Туниса. Касније, 146. године наше ере, Римљани су створили ту своју провинцију која је била житница Рима а носила је исти назив. Постепено се читав континент почео називати Африком.

Једна од држава Западне Африке од пре неколико година назива се — Гана. Име ипак није ново: у средњем веку је ту, на истој територији, постојало моћно афричко царство које се звало Гана (од 800. до 1076. године). Када су енглески колонизатори освојили ову покрајину назвали су је Златном Обалом. Према томе Гана је сада само узела своје старо име.

Бивши „француски" Судан је после проглашења независности (1960) поново узео свој древни назив — Мали.

Појавиле су се младе државе са афричким називима: Гвинеја, Танзанија, Уганда, Руанда, Бурунди, Чад, Сомалија, Алжир и друге.

Како су многе афричке области добиле европске називе може се видети на примеру најнасељеније афричке државе — Нигерије. Овај назив за британски посед у базену реке Нигер предложила је 1898. године енглеска новинарка Флора Шоу. Касније је она постала жена првог гувернера ове колоније која је 1914. године добила званичан назив — Нигерија. Међутим, у овој земљи све чешће се чују захтеви да јој треба вратити њено древно име — Сонгаи.

Именима појединих колонизатора називане су читаве земље. Тако је Родезија названа у част британског колонизатора Сесила Родеса који је маштао о томе да Енглеској потчини читаву Африку. Колонизатори су „заборавили" да је на територији такозване Јужне Родезије некад постојала моћна држава Зимбабве са веома високом културом.

Име Камеруна потиче од португалских речи „Рио-дос-камерос", то јест „река вилиних коњица". Морнари португалске експедиције коју је предводио Лопе Гонзалес када су први пут у 15. веку, стигли до обала данашњег Камеруна запазили су да ушћа река које се ту уливају у море врве од вилиних коњица.

На карти афричког континента има много португалских назива. Име залива „Рио-де оро" значи у ствари „Златна река", а име републике Сијера Леоне — „Лавље планине". Обриси тамошњих планина учинили су се Португалцу Педру де Сантри слични „цару свих звери".

Називи: Обала Слонове Кости, Обала Робова, Обала Бибера, Златна Обала сведоче о томе шта је у овим покрајинама највише привлачило колонизаторе.

Именом енглеске краљице Викторије назван је један од највећих водопада на реци Замбези. Сами Африканци називају овај водопад Мосисатуни, што значи „Овде водена пара одаје буку".

Реке Гамбија, Нигер и Сенегал подариле су своја имена одговарајућим државама. Република Горња Волта обухвата извориште реке Волте. Сама река Волта, први пут се среће на једној португалској карти из 1471. године као „Рио-де-волто", што у преводу значи „река повратка". Језеро Чад такође је дало своје име младој републици.

Било би ипак погрешно мислити да се на карти Африке срећу само страни називи. Ево неколико оригиналних афричких назива који сведоче о поетичности и смислу за запажање. На арапском језику Алжир значи „бело острво", Сахара — „пустиња", Агадир — „утврђени дворац", Најроби — „студена вода", име језера Тангањике значи „вода без обала", док би се име планинске висоравни Фута-Џалон у западној Африци, где извиру реке Нигер и Сенегал, могло превести као „отац река".

Име највише планине у Африци Килиманџаро постало је од речи „калима" која на језику народа Свахили значи „планина" и „Нџаро" — имена бога који доноси зиму. Према томе „Килиманџаро је у ствари „Планина бога зиме".

Назив државе Гвинеје настао је од речи „агвинаоу", што на језику Бербера значи „црнопуто становништво". Гвинеја има имењака, то је држава Судан чије име на арапском такође значи „Земља црнокожих".

БИЦИКЛ НА СКЛАПАЊЕ

На овогодишњој Међународној изложби у Цириху био је приказан и један бицикл необичне конструкције. По спољашњем изгледу он више подсећа на тротинет но на прави бицикл, а може брзо да се склопи и узме под мишку.

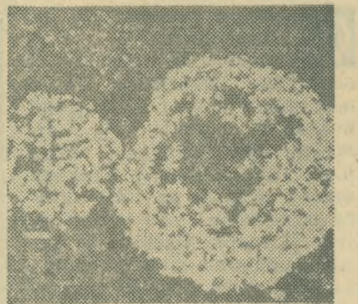
Шарани чисте баре

Живописна језера у Енглеској постепено али сигурно претварају се у смрдљиве баре. Бујне водене биљке прекриле су воду, онемогућено је купање и пецање, готово све рибе угушиле су се у густом жбуњу.

Да би томе нашли лека британски стручњаци намеравају да из Совјетског Савеза увезу кинеске шаране и да их пусте у језера. Ове рибе достижу и до метар и по дужине и тежину до 20 килограма. Велики су љубитељи водених биљака: један одрастао шаран у стању је да поједе 50 килограма корова за месец дана. Енглеским стручњацима остаје једино да пожеле да њихови „помоћници" остану при добром апетиту и у новој средини.

ЖИВИ ВЕНЦИ

На каменим острвцима разбацаним по Леденом океану за време кратког лета могу се видети многобројни венци од цвећа. Венце није нико исплео : то једна врста цвећа расте у прстенастим бокорима.

НОВИ ДЕСТИЛАТОР МОРСКЕ ВОДЕ

У Америци ће се ускоро почети да користи један нови дестилатор морске воде који може да се транспортује већим камионом или у железничком вагону. Помоћу овог дестилатора може да се добије од морске воде 600 литара воде за пиће и то у току једног сата.

НИЈЕ МОГАО

Једном је Милован Глишић приредио код своје куће вечеру за пријатеље. Позвао их је све, само једног није нашао код куће. Њега срете на улици и рече му:

— Дођи, ако можеш.

— Доћи ћу свакако ако могнем, рече пријатељ.

Кад је вечера почела, Глишић је видео да су сви ту осим онога. Помисли да сигурно није могао доћи па закључа капију.

Доцније дође пријатељ и почне да лупа на врата, али бадава. Нико га није чуо. Сутрадан Глишић сретне свог пријатеља и овај му рече да је долазио и лупао. Глишић му мирно одговори:

— Дакле, видиш, ниси могао доћи.

И ДА СЕ ПУШИ И ДА СЕ ЈЕДЕ

На тржишту у САД појавиле су се необичне цигарете. Праве се од отпадака лоћике и не само што могу да се пуше него и да се поједу. Неке врсте имају и филтер који се такође може појести. Цигарете од лоћике требало би да људе одврате од пушења које је толико опасно по здравље.

Догодило се у... Догодило се у... Догодило се у...

...Чикагу. У америчким домовима све чешће се уместо мачака и паса могу видети лавови, тигрови и леопарди. Нарочито су на цени тигрови. Због тога су велике робне куће отвориле нарочита одељења за продају тигрова. Највише се продају тигрови узраста од шест месеци до две године који стају око 2,000.000 динара.

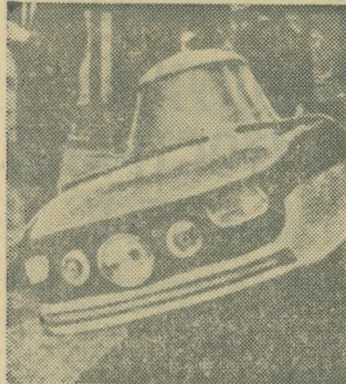
...Сиднеју. Сиднејске ваздухопловне компаније угледале су се на лондонске пристанишне власти и преузеле њихов метод у борби против слепих путника који покушавају да се прокријумчаре запаковани у велике сандуке. Сваки сандук на аеродрому посипају прашком који изазива кијање. „Путници се сами одају".

...Калифорнији. Затвореник Руперт Палмер успео је некако да удеси да за време издржавања казне редовно добија помоћ која се даје незапосленима. Руперт је често одлазио на рад ван казнионице. Речит, успео је да наговори стражара-пратиоца да га одређених дана прати до бироа за незапослене да би тамо подигао новац.

...Мидлсексу. Један трговац, који уопште није употребљавао електричну струју али чији је струјомер стално контролисан, редовно је добијао рачуне на износ: нула. Недавно је овај трговац добио „последњу опомену" у којој је стајало да ће му, ако не измири рачуне, струја бити укинута.

ЛИМУЗИНА С ДВА ТОЧКА

Овај необичан аутомобил конструисан је у Чехословачкој. Возилом се лако управља и оно, упркос томе што има два точка, одлично одржава равнотежу.

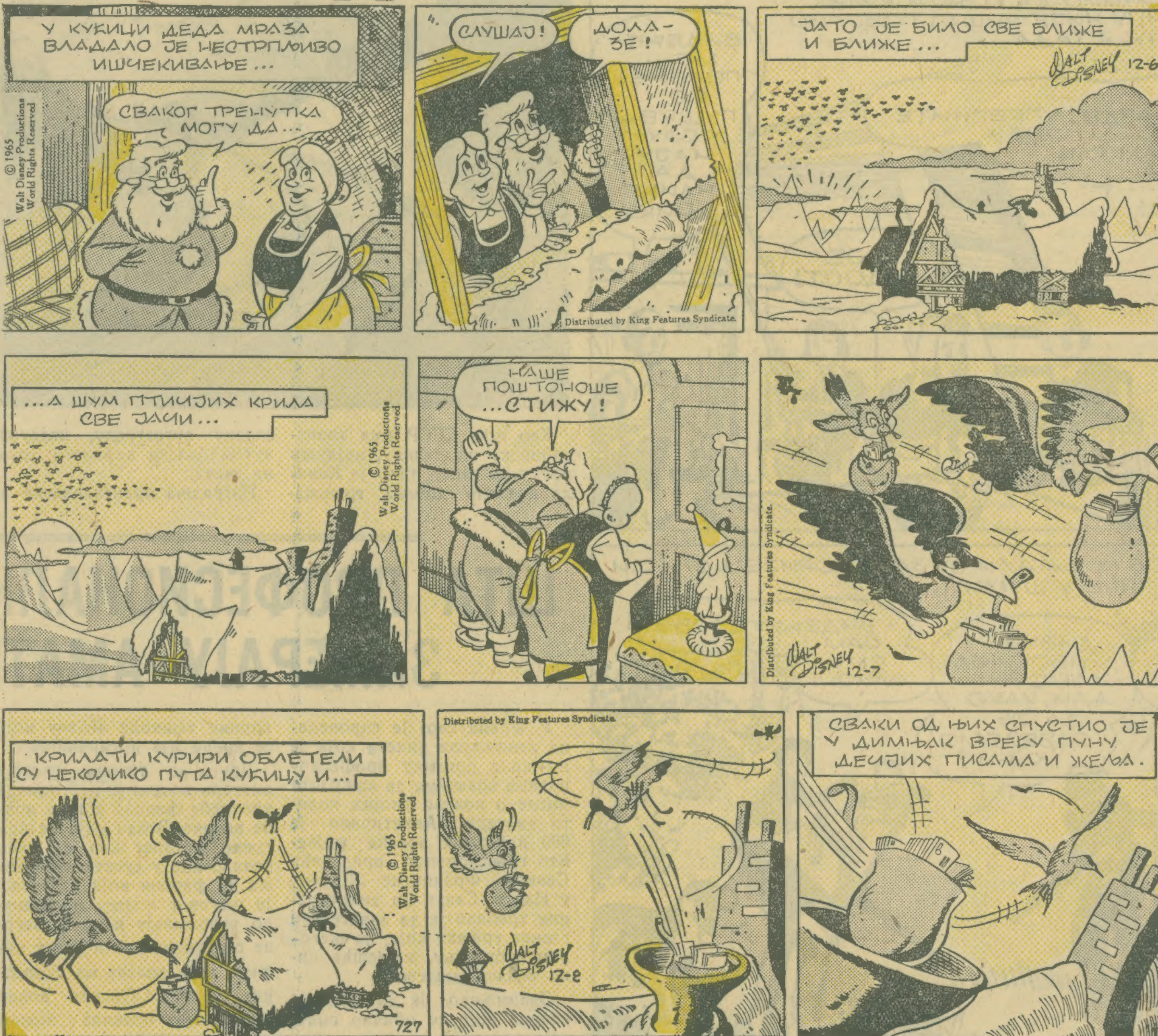
СУПЕРБРЗО СРЦЕ

Канадски национални истраживачки савет проучава живот голубова помоћу микроскопских радио-одашиљача тешких свега 30 грама. Научнике су нарочито интересовали подаци о дисању голубова и њиховом пулсу. Резултати које су добили били су неочекивани: док чучи на крову голуб у једном минуту удахне и издахне свега 25 до 30 пута, а кад лети 500 пута. Док је голуб у лету његово срце начини до 600 откуцаја у минуту, то јест 10 откуцаја за секунд.

Чамци од шећера

Купачи у Флориди измислили су још једну врсту забаве: чамце од тврдог шећера. Такмичење се састоји у томе ко ће што дуже да плови у таквом чамцу, то јест чији ће се најкасније истопити. Опасан спорт чак и за добре пливаче, јер вода тамо обилује ајкулама и још опаснијим рибама баракудама.

WALT DISNEY Бамбијева новогодишња авантура

ЛИСИЦА У КУЋИ

На улицама холандских градова могу се видети људи како на каишу воде — лисице. Холандски зоолог Нахтгеборен чак је основао фарму за гајење лисица. У многим холандским кућама сад живе у великом пријатељству лисица, пси и мачке.

ЗГРАДА ОД 850 СПРАТОВА?

Да би се решило питање простора у Великој Британији, инжењер Виљем Фришмен предлаже у једном од последњих бројева „Научног часописа" изградњу вертикалних градова високих 3.200 метара. Сваки од његових „кула-градова" имао би 850 спратова и у њему би се могло сместити 500.000 становника. Они би ту не само становали, већ и радили а деца би ишла у школу. Фришменове куле-градови подсећају на џиновско дрвеће: из „стабла" џиновске куле одвајају се хоризонталне конструкције као гране.

За спортисте

Радио-пријемник-предајник који се може ставити у уво израђен је у Јапану. Намењен је у првом реду спортистима који преко њега слушају упутства свог тренера за време такмичења.

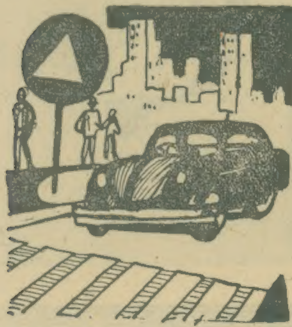

Болесни »Џорџи«

„Џорџи" — свирепи алигатор-људождер доспео је у лондонски зоолошки врт „Честер" са обала Мисисипија. Једног дана заболео га је зуб и „Џорџи" се потпуно променио: просто му се по очима види да је болестан. Бригу о болесном алигатору води двадесет четворогодишњи чувар Роџер Ајнслед. Он сваког дана пере „Џорџију" оток који је узрок зубобољи мада сваки пут кад то чини ризикује да остане без руке.

И ШВЕДСКА ВОЗИ ДЕСНО

Трећег септембра ове године у читавој Шведској био је осам часова заустављен сваки аутомобилски саобраћај. За тих осам часова извршено је пребацивање кретања шведским улицама и путевима с леве стране на десну и хиљаде људи било је заузето преношењем саобраћајних знакова и исцртавањем нових смерница. Тек после тога саобраћај је опет успостављен, али уз ограничење брзине: највише 40 километара на час. Ограничење је трајало све док се возачи нису навикли да возе десном страном.

После саобраћајне реформе у Шведској као једина европска земља у којој се вози десном страном остала је — Енглеска.

Уређује: Паја Патак

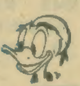

— Једна јадница која мора да се издржава на тај начин што ради у продавници бомбона.

Белкина логика

С мотором авиона који лети изнад мора и у коме је Белка стјуардеса, очигледно нешто није у реду. Међу путницима настаје паника. Онда се зачу Белкин глас:

— Драги путници, да има неке опасности зар мислите да бих ја била овде?

Крив је радио-апарат

Паја гледа кроз прозор и каже:

— Видиш, киша! А јуче је преко радија речено да ће бити лепо време.

Гаја га слуша и додаје:

— Одавно ја теби, ујка Пајо, говорим да наш радио-апарат не ваља ништа.

Добро срце

— Шта си Влајо учинио с новцем који сам ти дао? — пита га Паја.

— Дао сам га једној старој сиротој жени.

— А која је то?

Криво га разумео

Шиља пита Попаја:

— Јеси ли ти послушао мој савет и уз капут направио двоје панталоне.

— Јесам, али чини ми се да ни то није добро. Сувише је топло кад навучем двоје панталоне.

Којешта

— У току прошле године, прича Влаја, лондонским трамвајима и аутобусима превезено је 200 милиона лица.

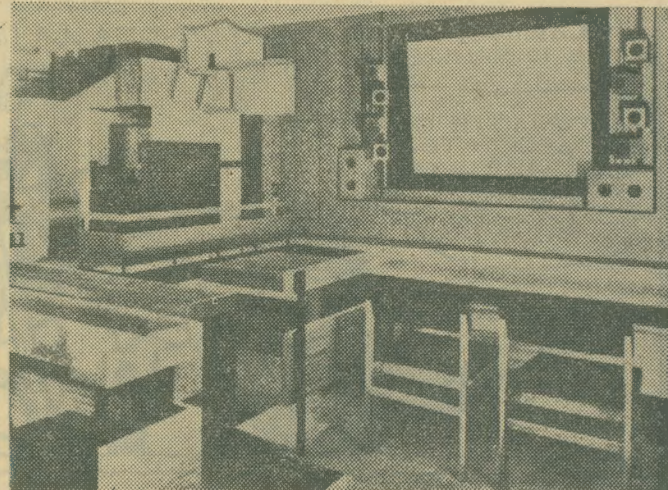
— Којешта! То се они хвале. Та толико људи нема у целој Енглеској, каже му Раја.

Разлог

— Перо, каже му Мики, зашто немаш ормар кад имаш толику библиотеку?

— Е, нико неће да ми да на зајам и ормар.

ТЕЛЕКАФЕ

У Луцерну у Швајцарској отворен је „телекафе" у коме се у исто време може гледати телевизијски пренос и нешто појести и попити. Сала телекафеа направљена је у облику амфитеатра, тако да они који долазе и одлазе, као и сама послуга, не ометају праћење програма. Сам екран је доста велики, 3,60 X 2,70 метра а кабина за пројектовање не налази се иза гледалаца, као у биоскопу, већ у средини просторије.

Овај телекафе може да прими одједном 120 људи. Нарочито за време зимских дана он је увек пун а посебно кад се врши преношење спортских приредби.

Риба која мења пол

Пре десет година индонежански студент биологије Карел Лијем открио је за време летње праксе неколико стотина риба како се из једног језера пребацују у друго, и то сувим. Тако се наука обогатила новим чињеницама из области еволуције кичмењака и настајања полова.

Необична риба, позната данас под називом „Monopterus albus", не само што пуже по сувом и може да дише кисеоник из ваздуха, већ и мења свој пол. Наиме, она на свет долази као женка, а касније се претвара у мужјака.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

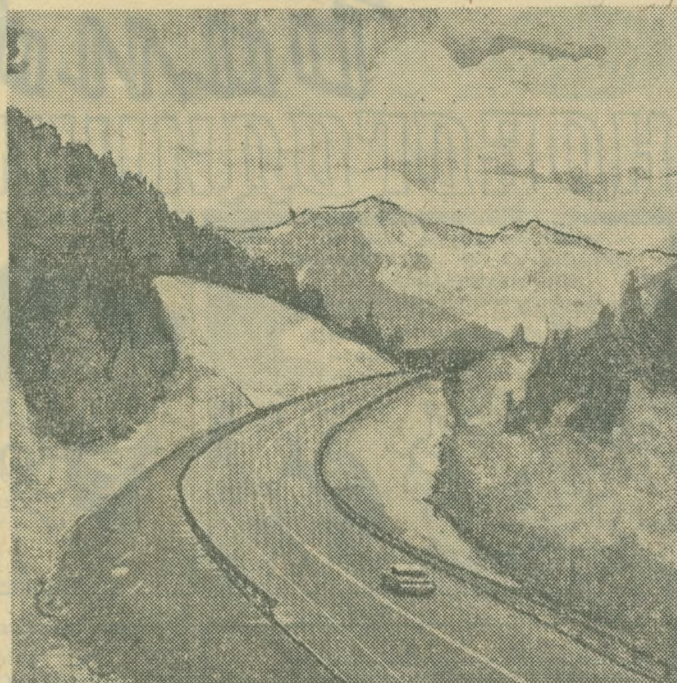

НАЈДУЖА АУТОСТРАДА НА СВЕТУ

Као што СССР има транссибирску железницу, најдужу пругу на свету, тако је Канада недавно добила трансканадску аутостраду, најдужи аутомобилски асфалтни друм на свету.

Изградња трансканадске аутостраде трајала је 16 година. Друмом се иде у два правца цестама од којих је свака широка шест и по метара. Укупна дужина пута износи око 8.000 километара. Трансканадска аутострада спаја западну и источну обалу Канаде и углавном иде дуж америчке границе. То су у исто време најгушће насељени крајеви Канаде.

Нагиб на узбрдицама аутостраде нигде није већи од шест степена, видљивост нигде мања од 180 метара, на сваких 80 километара налазе се пространи терени за кампинг а на 240 километара удобни мотели са радионицама и уређајима за оправку аутомобила.

ШТА ПРОФЕСИОНАЛНИ ВОЗАЧИ ЗАМЕРАЈУ АМАТЕРИМА

У Француској је спроведена занимљива анкета која је пружила прилику професионалним возачима да кажу шта мисле о вожњи својих колега аматера. Анкетирано је 600 најбољих возача највећег транспортног предузећа Северне Француске „Друен" у Нанту. Сваки од анкетираних требало је да изнесе три главне грешке које, по његовом мишљењу, најчешће чине возачи-аматери.

Занимљиво је да грешке возача које се обично сматрају као најозбиљније, професионалци нису оценили нарочито опасним. За професионалне шофере непоштовање предности, пребрза вожња и непридржавање десне стране представљају по тежини тек седму, осму и десету грешку.

На шесто место долази неопрезан прелазак раскрснице, кад друмом који се сече иде тешко натоварени камион или аутобус. Пето место заузима нагло скретање са правца вожње а четврто непрописно паркирање у кривинама или заустављање на друму тако да се заузме део коловоза. Ево на крају грешака које је већина возача професионалаца оценила као најтеже:

Треће место у класификацији грешака возача-аматера заузима недавање сигнала за скретање улево или за заустављање. Просто је несхватљиво да се упркос одличним уређајима за давање светлосних сигнала мигавцима такве грешке често чине и узрок су многих несрећа. Возачи исто тако често заборављају да престану са давањем сигнала мигавцима када се врате у правац вожње. Ова грешка може да изазове крупне тешкоће возачу који се креће иза прекршиоца.

Друга по тежини грешка аматера-возача је неправилна употреба фарова у току ноћне вожње. Возач који не пригуши светлост кад му неко возило иде у сусрет заборавља да фарови који заслепљују његовог колегу подједнако угрожавају њега и његове сапутнике као и оне у колима која долазе из супротног правца. Овакви ноћни прекршаји правила вожње могу бити кобни.

За најкрупнију грешку колега аматера возачи професионалаци сматрају претицање у кривини или испред надвожњака када онај који претиче нема довољан видик. То доводи до уласка у маказе и најстрашнијих катастрофа. Такав прекршај је у супротности са основним правилом добре вожње: „Добро возити значи далеко предвиђати. Преко 75 одсто професионалаца сложило се да је ово најтежа грешка возача аматера.

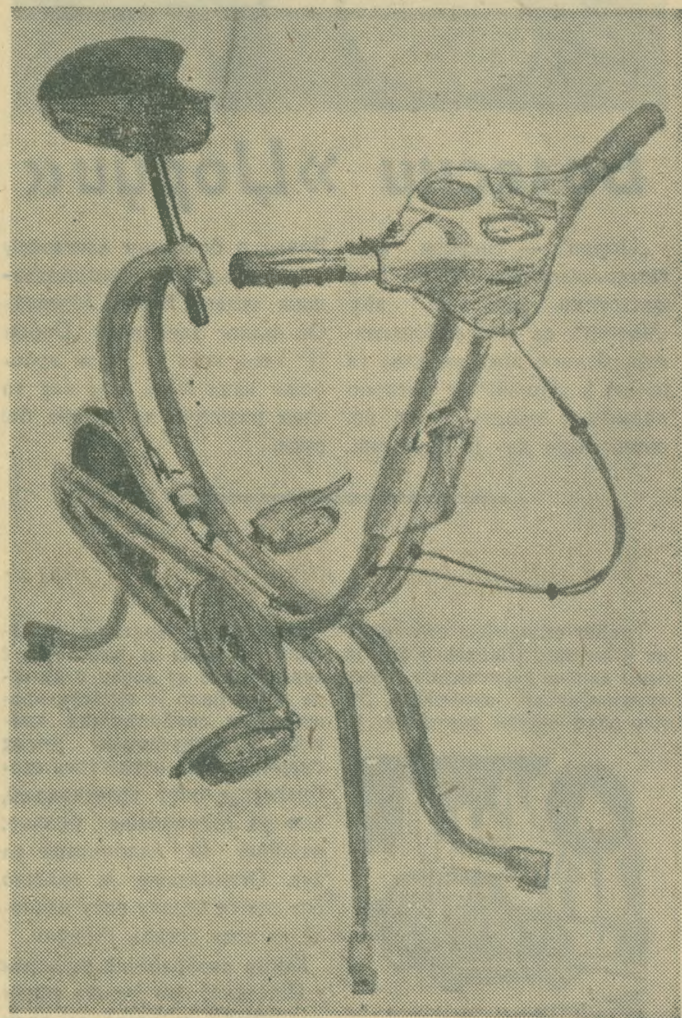
Ево шта још професионалци замерају аматерима: вожњу у близини средине коловоза, претицање без упозорења, пребрзо скретање на своју страну или неочекивано успорење после претицања и најзад безобзирност у спровођењу свог права првенства.

АУТОМАТСКА ХЛАДЊАЧА

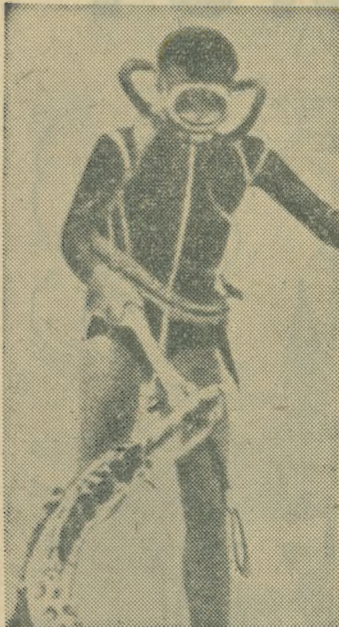
У новој болничкој згради у кругу клинике у Штеглицу у Немачкој, инсталирана је аутоматска хладњача из које ће 5000 особа — болесници, особље и студенти — примати готову, дубоко хлађену храну. За један сат уређај охлади 2000 готових оброка. Из хладњаче оброци се на покретној траци транспортују у одељење са топлотним уређајима где се јело загрева до одређене температуре да се може јести. Прање посуђа, тањира и чинија отпада јер се оно употреби само једном — начињено је од папира.

ЗА БРЖИ ОПОРАВАК

Справа на слици је једна врста бицикла. Он се од пре извесног времена употребљава у медицинске сврхе: за физичке вежбе у затвореном простору. Бицикл нарочито употребљавају у центрима за дечију парализу и спортску трауматологију.

РЕДАК ТРОФЕЈ

Извијајући телом снажним као у питона, плива необична риба. Подводни риболовац Збињек Пехар опалио је из своје подводне пушке и — огромни пегави морски угар нашао се на оштрим зупцима харпуна. Овај редак трофеј подводног риболовца налази се сада у Братиславском музеју.

ЗА НУМИЗМАТИЧАРЕ

У Енглеској се сваке недеље пушта у оптицај пет милиона комада металног новца од 5 шилинга. За последње примерке нумизматичари се просто отимају. На њима је с једне стране отиснут лик Винстона Черчила, на другој страни је глава краљице Елизабете без круне.

БЕБА — ПОНИ

У неким крајевима Француске, нарочито у Нормандији радо се гаје пони-коњићи. За узгој су увезени примерци из разних земаља: Енглеске, Ирске, Шпаније, Марока — па чак и из Египта. Од свих раса засад је у Француској најраспрострањенији „шетланд“. Његов представник је и ова „беба-пони“ на нашој слици која је снимљена 24 часа по рођењу. Висока је 45, а дуга 54 сантиметра, а тешка 12 килограма.

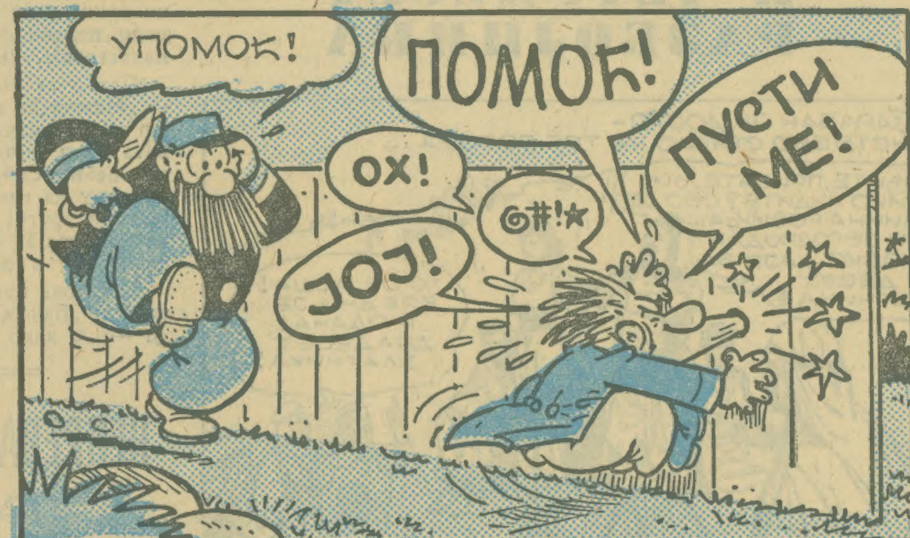

„СРЕЋНЕ“ ГРЕШКЕ

Неке грешке заиста су имале срећу. Јер, обично се, кад се грешка примети, помисли: „Теби ту није место“ и — избацују је из текста.

Данас, пре но што нам нека књига, часопис или новине дођу у руке прегледају их десетак пажљивих очију. Али, некад су се књиге преписивале руком. Преписивачи су успевали да за један дан препишу до 80 страница. Јасно је да се тада лако могла начинити грешка, нарочито ако је требало преписивати нечитак текст са страним научним изразима.

Шпанци су тако узели од Арабљана реч „zemt“. Реч је означавала тачку на небеском своду изнад главе посматрача (узгред буди речено Арабљани су тада боље знали астрономију од Европљана). Италијанима је први текст у коме се помињао „zemt“ дошао са црном мрљицом изнад последњег потеза у слову „m“. И они су то замрљано слово прочитали као „ни“, а целу реч као „zenit“. У том облику та реч је и пошла по Европи. Данас се реч „зенит“ употребљава у енглеском, немачком, француском, руском, нашем језику и многим другим језицима света.

Грешке нису нестале ни после проналаска штампарске вештине. У првом издању дела великог енглеског драматичара Шекспира, штампаном 1623. године, стручњаци су открили око 20.000 штампарских грешака.

Једна од „срећних“ грешки била је овековечена не само у писаној речи, већ и у мермеру. Микеланђело, велики италијански скулптор епохе ренесансе, вајајући по библијском сижеу „Мојсија“, отелотворио је у њему представу о мудром и одлучном човеку. Али, откуда пророку рогови? Тај детаљ на Микеланђеловој скулптури чуди многе. Показало се да је за све крива библија. Латинска реч „coronatus“ (онај који блиста, окружен светлошћу) била је грешком замењена у библији речју „cornutus“ — рогат.

Први Европљани који су стигли на острво Борнео слушали су приче домородаца о шумским људима — орангутанима. Европљани су погрешно разумели да је реч о огромним мајмунима, чији је раст као у људи, а који живе само у шумама Борнеа и Суматре. У ствари, приобални житељи називали су орангутанима житеље шума у унутрашњости острва. Док је заблуда објашњења, грешка се већ увукла у научну терминологију и — ту остала.

ТЕЛЕДИРИГОВАНИ БИК

У арену у Кордоби у Шпанији, ступио је тореадор. У рукама је имао само црвену мараму. Махнуо је њоме и на ненаоружаног човека бацио се разјарени бик. Гледаоци на трибинама просто су замрли. Међутим, на неколико корака од тореадора, бик се зауставио.

Тореадор је читаво време био потпуно спокојан: у ствари он није имао намеру да се бори већ је само учествовао у експерименту који је предузео амерички научник Делгадо. Тореадору је сигурност била загарантована.

У мозак бика убачено је неколико сићушних електрода које су служиле као антене пријема сигнала из радио одашиљача у Делгадовим рукама. С растојања од неколико десетина метара научник је „управљао“ понашањем животиње.

ПОТПУНИ РЕАЛИСТ

За Симу Матавуља велики српски књижевни критичар Јован Скерлић написао је да је „потпуни реалист“ у свом књижевном стварању, по методу и приказивању личности у својим приповеткама. Пријатељи и познаници Симе Матавуља, ово Скерлићево мишљење потврдили су врло убедљивим доказима. За Матавуља је речено да је оно што је приказивао у својим књижевним радовима „гледао без наочара“, што значи да ликове и појаве није улепшавао већ их је давао онакве какви су излазили из живота.

Познате су бележнице Стевана Сремца у којима је он хватао најкарактеристичније црте типова које ће после обрадити у својим приповеткама и романима. Симо Матавуљ није правио такве белешке, али је дубоко и свестрано уочавао ликове и околности, средину и друштвене односе у којима су се кретали будући јунаци његових приповедака и романа.

У време својих првих књижевних стварања Симо Матавуљ био је врло динамичан и покретљив. Волео је да пешачи, да своје слободно време проводи у шетњи, и живо разговара с људима које је сусретао. Такве шетње он је називао „књижевним екскурсијама“. На њима је нарочиту пажњу посвећивао говору и начину изражавања својих случајних сабеседника. Као млад човек и наставник у Херцег-Новом он је био врло омиљен у месном друштву, у кафани, и простим гостионицама, у које су навраћали тежаци и морнари. Био је увек духовит и спреман да прихвати сваку шалу и да је сам још и више развије. Попут Лазе Костића и Матавуљ је био велики љубитељ гимнастике, а поред тога и „фанатичан пешак“, „Живо је пропагирао кретање на свежем ваздуху и дугачке шетње, или боље рећи маршеве, по слободним пољима“. Такав је нарочито био у Херцег-Новом, где је пуних седам година као наставник провео у тада чувеној поморској школи (1874—1881.) — „Покрај школских дужности он је један део времена посвећивао гимнастици и дугим шетњама. Ујутру, чим устане, купао би се и трљао хладном водом... У школи је особито волео ђаке који су били добри гимнастичари, а у поучавању нарочиту је пажњу посвећивао математици“. — „На својим шетњама, каже један његов пријатељ, бележио је необичније речи и изразе из уста простог народа по пазарима и по селима, на која су се домаћини и домаћице просто отимали да га позову“. Све што је чуо и памтио „касније му је ваљало у причама из приморског живота, где је требало истицати живу народну реч и насликати истинске људе“. При том трагању за живим народним говором, тако сликовитим да само по једном изразу оцрта читав догађај или лик, Матавуљ је долазио у врло близак дотицај с најширим народним слојевима, — „с поморцима и тежацима, међу којима постаде убрзо веома популаран“. Ти људи из народа нису га друкчије ни звали него „наш учитељ Симо“.

У Херцег-Новом настале су најлепше и најпознатије Матавуљеве приповетке, а поред тога он је као писац реалист овде „већ у почетку књижевног стварања одредио свој приповедачки смер, да буде истинити приказивач, а поред тога и сликар онога што се дешава у животу нашега народа“. — Ова реч „сликар“ врло је значајна — „не фотограф, већ уметник који истините ликове и догађаје приказује на веран али уметнички начин“ — рекао је на једном месту Симо Матавуљ за метод свог књижевног стваралаштва. Марко Цар, српски књижевни критичар и Матавуљев добар пријатељ, провевши с њим дуги низ година могао је да каже за овог нашег одличног књижевника — реалисту: „Ко је прочитао његов спис Бока и Бокељи, и особито приповетке Ђуро Кокот, Нови свијет у старом Розопеку, Доктор Паоло и догађаји у Сеоцу — биће се одмах сетио е то приповеда човек којему су непосредни утисци били свежи у памети, и који је своје типове кројио према живим угледима, непосредно из природе“. Извор тема Матавуљевих приповедака било је свакидашње друштво у коме се кретао... „Шта више, у неким случајевима писац је отишао тако далеко да је личностима, репродукованим из живота, задржао чак и права имена, или је та имена преиначио тек неприметно“. Матавуљеви ликови живели су и „пунокрвно“ учествовали у његовим приповеткама. Само као пример: јунакиња његове познате и једне од најбољих приповедака — „Бодулица“ (из херцегновског живота) — стварно је постојала — „И ја могу читаоцу јамчити, каже Марко Цар, да је „Шјора Роза“, право јој је име било Ката, била достојна надимка што јој га писац даде. Ненадни повратак дивовског јој мужа из „Омерике“ и односна комоција у херцегновском граду, па и она његова узречица „Сангве де дио“ — све то на длаку одговара строгој реалности“.

И при писању свог најбољег дела, чувеног „Бакоње фра Брне“ — Матавуљ се служио пуном стварношћу. Као што је Стеван Сремац свој исто тако чувени роман „Поп Ћира и поп Спира“ изградио на једној старој анегдоти, развијајући око ње ванредно духовите и сликовите епизоде, тако је то учинио у свом „Бакоњи“ и Симо Матавуљ.

Матавуљ је као дечак неколико година провео у далматинском манастиру Крупи. Иако мали упамтио је довољно грађе да касније, као зрео књижевни стваралац, на темељу једне анегдоте о духовитој и врло сврсисходној методи којом је Пјевалица излечио Фра Брну, почне да гради једну приповедачко-уметничку целину. И похара манастира стварно се збила 1887. године, што је Матавуљу такође послужило при грађењу његовог славног „Бакоње“.

У првој верзији романа „Бакоња фра Брне“ Матавуљ је тачно означио места где се радња догађа (манастир Височац на острвцу усред реке Крке; градови: Скрадин, Задар, села: Зврљево, Лећевица, Суходол у Далматинској Загори). У другој верзији је одустао од овог прецизирања па је већи део географских имена заменио општим ознакама (град, село).

Да ли је и чувени Бакоња фра Брне одиста и постојао? Да ли га је Матавуљ „снимио“ из стварног живота? На ово питање наш велики књижевни реалист није хтео одређено да одговори. Међутим, Бакоња је одиста и постојао, што је и сам Матавуљ потврдио једним својим неодређеним, али у исти мах и потврђујућим одговором. Матавуљев роман „Бакоња фра Брне“ објављен је 1888. године, и ускоро је постао врло чувен. Негде, две године касније, Матавуља је у Шибенику, пишчевом родном граду, посетио један његов добар пријатељ. Пошли су у једно зимско после подне да се прошетају шибенским улицама.

„Тако шетајући и разговарајући стигосмо пред неки стари фрањевачки манастир, те се устависмо да му прочитамо натпис над сведеним дверима. Кад, али из њих испаде напречац млад, бојит фратар осредњег раста, ошишане главе, ниска чела, с лицем на ком се огледаше здравље и чежња за уживањем. — „Ваљен Исус! — јави му се Матавуљ, који га, канда, познаваше лично. — Вазда буди! — одазва се фратрић, и пође даље.

Мени нешто сину кроз главу, и обазрех се за редовником, рекох у чуду: „Богати, Симо беше ли оно ОН?“ — „Ко он?“ — Та он, брате ОН... твој... наш Бакоња вра Брне!“ — Матавуљ се осмехну. — „Не може, рече — то бити Бакоња. Та знаш добро да он не спада овом манастиру, нег' ономе онамо прико воде“. К томе је Брне, као што знаш, произведен за гвардијана (старешину манастира)... Дакленка, приварија си се“.

Потом се Матавуљ грохотом засмија... — „Можда ће и овај бити као мој Бакоња, јер га већ видим како му је до тога стало... Шта знаш — човечина је — па ће и он једном рећи: „Сви кажу да сам добар човик, ники кажу да сам рђав фратар. Може бити и једно и друго! Кад сам се родија, ја нисам избира шта ћу бити, а сада сам каква ме дадоше бог и људи“.

И уз ове последње реченице из свог романа о „Бакоњи“ —Матавуљ шеретски дода — „и како га ја насликах!“

АЛИ БАБА И ЧЕТРДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

НЕПРЕВАЗИЂЕНИ РЕКОРД

У Годфилду, у америчкој савезној држави Невади, постигнут је 3. септембра 1906. године совјеврстан и досад непревазиђен рекорд. Два боксера лаке категорије тукли су се 42 рунде. То су били Џо Ганс и Батлинг-Нелзон. У 42. рунди Батлинг је починио грешку и Ганс је проглашен за победника.

ХАЈДУК ВЕЉКО

црта и пише Ђ. Лобачев

Вест о освајању Београда одјекнула је целом Европом!

ШАХОВСКА КАРИЈЕРА ВЕРЕ МЕНЧИК

Седмо првенство света одиграно је 1939. године у Буенос Аиресу. На њему је учествовало 20 шахисткиња из 18 земаља. Шаховски таленат и знање и овде су донели Вери Менчик прво место са 18 поена. Другопласирана је била њена супарница Соња Граф-Стивенсон са 16 поена.

ТАКМИЧЕЊА У ГОДИНАМА РАТА

Последњи период делатности Вере Менчик пада у годинама другог светског рата. Њу је почетак рата затекао у Јужној Америци. Тамо је у Буенос Аиресу освојила по седми пут титулу првакиње света у шаху и спремала се за повратак кући. Баш тада добила је позив да учествује на турниру у Монтевидеу (Уругвај), чији је приход ишао у корист Британског црвеног крста, она је одложила пут. Поред ње, Аљехина, Голомбека и Вуда на турниру су наступила и четири домаћа играча од којих су Флерквин, Оливера и Кабрал били чланови уругвајске олимпијске екипе. На турниру је прво место заузео Аљехин постигавши свих 7 победа. Друго место заузео је Голомбек са 5,5 поена, а треће Менчикова са 5. Светска шампионка изгубила је партију једино у сусрету са светским шампионом.

Вративши се у Лондон она је наставила активну шаховску делатност и поред свих тешкоћа које је донео рат. У Лондону је 1939. године основан Национални шаховски центар чији је задатак био да обједињава активност у целој земљи и да окупља најјаче шахисте. Његов секретар била је Вера Менчик. На жалост то је трајало само једну годину. Велика зграда, на чијем су шестом спрату шахисти имали свој дом, претворена је приликом ваздушног бомбардовања у згариште. Менчикова је и даље учествовала на много шаховских турнира. Шаховски клуб из Хемпстеда организовао је од 4. до 10. децембра 1939. године занимљив турнир. Седам лондонских шахиста и пет из иностранства, које су ратне године довеле у избеглиштво, одиграли су низ интересантних партија. На турниру су победили Југословен Мирко Кениг и Милнер Бери са по 7,5 поена. Вера Менчик је поделила 5—7 место са 6 поена Бољи успех постигла је на турниру у Националном шаховском центру од 19. до 29. марта 1940. године на шаховском конгресу. Учествовало је 60 шахиста који су били подељени у шест група. У мајсторској групи било је 5 домаћих играча и 5 из иностранства. Вера Менчик је играла врло успешно и заузела треће место са 6 поена На турниру су победили Голомбек и Лист са по 7,5.

И брзопотезни турнири су били део многоструке делатности Вере Менчик. Она је учествовала на великом брзопотезном турниру у корист Британског црвеног крста 27. априла 1940. године. Учествујући у најјачој групи „А“ поделила је 3. и 4. место са мајстором Винтером. У току 1942. године Менчикова је имала низ наступа. 21. маја 1942. године почео је њен меч са велемајстором Жаком Мизесом који је познат са међународних турнира још из задњих година 19. века. Вера Менчик налазила се на врхунцу шаховске моћи па је у четири партије победила седамдесет седмогодишњег велемајстора. Он је успео да добије само једну партију, док је нерешено завршено 5 партија.

ТАКМИЧЕЊЕ ЗА СРЕБРНИ ПЕХАР

Један од најстаријих клубова Енглеске прославио је почетком 1943. године педесетогодишњицу постојања. То је био Шаховски клуб „Западни Лондон“, чији је члан био и првак света Капабланка. На његовом јубиларном турниру учествовала је и Вера Менчик. Популарност овог клуба била је велика и он је после трагедије Националног шаховског центра преузео целокупну шаховску активност. У низу многих такмичења нарочито је било интересантно такмичење за пехар Вере Менчик. То је био трофеј од сребра у облику шаховске фигуре — даме који је првакиња света поклонила клубу.

НЕЗАВРШЕН ТУРНИР

У лето 1944. године Вера Менчик је играла на појединачном првенству Савеза јужних грофовија. Турнир је игран по елиминационом систему — поражени су губили право на даљу игру. Она је у прва два кола победила представнике грофовије Мидлсекс — Шапераунда и Рутланда, а у трећем колу представника грофовије Есекс Мура. На тај начин она се квалификовала за полуфиналне борбе. И тада се очекивало да ће освојити прво место, дошла је ноћ 27. јуна 1944. године. У малој старинској згради у Лондону, окруженој бујном баштом, налазила се цела породица. Мајка и ћерка, Вера и Олга, нису напустиле зграду када је почео напад летећим бомбама Ф-1 и Ф-2. Директан погодак у зграду однео је три живота и део шаховске историје. Вера Менчик је имала само 38 година када је пала као жртва рата.

СТАРЕ ПИЈАЦЕ У БЕОГРАДУ

У време кад Београд није имао ни 15.000 становника, постојале су у њему две пијаце. Једна на Сави, тзв. Мали пијац, где су долазили сељаци на колима са воловском запрегом и доносили животне намирнице, воће и дрва. Друга пијаца налазила се на данашњим Теразијама, испред хотела „Москва“ код Теразијске чесме. Ту су биле само тезге, где се продавало, воће, поврће и млечни производи, а за дрво, грађу, угаљ, сено и сламу постојало је посебно место, где су имали приступа кола и коњи.

Трећа пијаца отворена је пре сто година на месту где је данас Панчићев парк и она се одржала под именом Велика пијаца све до првог светског рата.

ПОТПЕТИЦЕ ЗА АУТОМОБИЛИСТЕ

Да се нога којом се притискује акцелератор (папучица за гас) на аутомобилу не би клизала, једна америчка фирма пустила је у продају нарочиту обућу с потпетицама које не клизе. Возачи знају да клизање ноге с папучице за гас изазива низ непријатности а и умор, нарочито на дугим вожњама.

Мале вести

Највеће одгајилиште шкољки на свету биће уређено у заливу Егијон у Француској. Преграде на стубовима биће постављене на простору од 500 кв. км.

*

У Аустралији је отворен клуб новог спорта — скијање на води без скија. Услов за пријем у чланство: за јуниора 30 секунди скијања на води босим ногама, за сениоре најмање 60 секунди. У клуб се већ учланило преко стотину присталица овог спорта.

*

Једна клиника за парализовану децу у Мидвилу (САД) добила је име „Фериленд" — Земља бајки. По свом уређењу она је јединствена на свету. Поред вежби на разним справама, деца имају прилике да јашу на великим дрвеним коњима у дворанама украшеним сликама из разних дечјих бајки. Лечење је потпуно бесплатно.

ПРВИ КОРАК НА УНИВЕРЗИТЕТУ

Почетком октобра универзитетске слушаонице, кабинети, лабораторије и ауле широм света испунили су студенти. Стари и нови, они који су тек изишли из средњих школа. Долазак нових студената на универзитете обично је пропраћен свечаношћу у којој учествују нови „академски грађани", њихови старији другови и професори.

На острву Цејлону према старој традицији студенткиње које први пут долазе на универзитет дарују својим старијм друговима и другарицама букете цвећа.

На Кипру први дан на факултетима почиње свечаним скупом. Први говори декан и позива студенте да добро уче. Из гомиле студената излази један од оних студената који су претходне године имали све саме одличне оцене и обећава да ће се и „стари и нови трудити да не окаљају част факултета". Затим се у слушаоницама одржавају избори: свака група бира своју „владу" која се састоји од четири „министра". Њихова дужност је да током школске године воде бригу о учењу, забавама и екскурзијама студената.

Знате ли како се у Бразилу препознају студенти прве године? По фризури. Првог дана на универзитету организује се „ велика стрижа". Старији студенти шишају новајлије „нулерицом". А после „стриже" почиње карневал и славље на улицама. Факултети се такмиче између себе у оштроумљу, сналажљивости и костимима. Сви грађани учествују у слављу као — жири. У бразилском граду Бела-Оризонте постоји од давнина још један обичај везан за први студентски дан. После свечаности на факултетима, новајлије се искупе испред главне катедрале и бурно критикују градске власти. Сваки студент изнесе понеки недостатак у „градском домаћинству": тужи се на улични саобраћај, на јаму у некој улици, разбијену светиљку на бандери. И прилично често примедбе студената уроде плодом.

У Нигерији настава на универзитетима почиње у октобру, а виших школа у јануару. Сви студенти облаче традиционалну „академску одећу", — огртаче и капе — и сврставају се у две колоне: новајлије стану испред „старих кућа" и сваки нови студент дужан је да се представи старијима. Затим се новајлије упознају с професорима и одлазе да украсе слушаонице. Тај празник назива се „Хавана" и он је нарочито свечан на Ибаданском универзитету, најстаријем у Нигерији. Студентима овог универзитета долази „визитор" — председник републике који својим говором отвара нову школску годину.

У Кенији је сваки нови студент дужан да се представи „главном студенту", председнику удружења студената и да му подробно исприча све о себи.

„Велики дан" у Парагвају слави се 2. марта. Студенти га називају и „крштењем" јер тада новим студентима предстоје тешка искушења, нарочито онима који су се уписали на медицински факултет. Студенткиње одмах упознају са тешкоћама „професије" коју су изабрале: кришом им стављају у торбе људску лобању са по две бутне кости. Представници „јачег пола" та ког старијег студента и да добије његов потпис. А то није баш лако. Долази новајлија код старијег колеге, моли потпис, а овај важно изјављује: „Сад сам заузет. Дођи сутра, у то и то време". Новајлија дође сутрадан, а студент му каже: „Очисти ми ципеле". Очисти јадник ципеле, али га одмах чека нови задатак.

И кад све посвршава „старац" му се као од беде потпише у свеску. И тако треба за седам дана сакупити око 500 потписа". Новајлија и кошуље пере и обућу чисти и двориште мете и чита стихове. А ипак је после завршеног факултета и те како драга та свеска са адресама и потписима пријатеља! Последњих година та процедура је постала лакша: одмах после почетка школске године сви студенти одлазе да помажу сељацима у убирању летине. После седам дана враћају се и стари и нови већ као добри

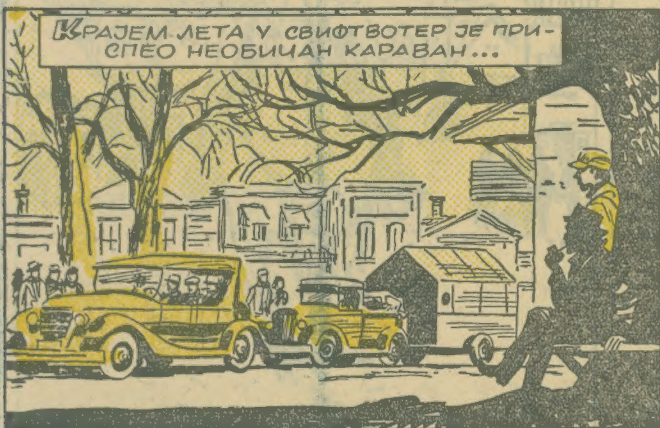
кође морају на разне начине да покажу своју храброст. А све заједно очекује „крштење" у буквалном смислу речи: поливају их водом из ведра или крчага.

И нови студенти у Колумбији морају да издрже водено крштење. А колумбијски студент новајлија мора још читав први дан да иде у стопу за старијим другом који му је одређен за „сењора" и да што гласније може хвали његове особине и заслуге. Право „сењора" нарочито користе студенти друге године — свете се за претходну годину.

У Индонезији је све донедавно „новајлија" био дужан да свог „сењора" назива најзвучнијим епитетима. Првог дана нове школске године девојке се преодевају у панталоне и мушке жакете, а младићи облаче блузе и сукње. Сваки новајлија добија дебелу свеску у коју у року од седам дана мора да упише адресу сва знанци и свеска се испуни брзо и лако.

У Сирији је начин примања на високе школе и необичан и тежак. На државном испиту који се одржава на крају завршног разреда средње школе, ученици раде контролне писмене задатке на основу којих ће бити примљени на факултет. Те задатке пола године проверавају у министарству за просвету. Пред почетак нове школске године дневни листови објављују списак срећника који су скупили потребан број поена (највише 70) те према томе могу на универзитет. Од броја поена зависи на који ће се факултет будући студент моћи уписати. С каквом се стрепњом само читају ти спискови, с каквим нестрпљењем тражи своје презиме! Када се нови студенти враћају с првог предавања, код куће их чека свечан ручак и отада се родитељи односе према њима као према одраслим људима.

WALT DISNEY ЛУДИ КЕЛОВЕЛИ

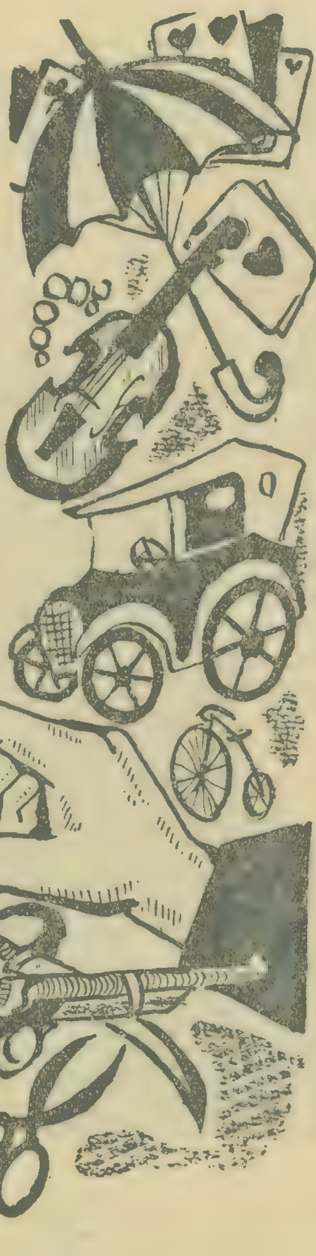

БУДИ ВРЕДАН!

У неким племенима у Етиопији постоји један занимљив обичај. Ако девојци успе да непримећена прескочи ограду која окружује колибу неког младића, он је дужан да се њоме ожени. Зато младићи који још не желе да ступе у брак морају да буду вредни и да се заштите високом оградом.

ШЕТЊА КРОЗ НЕОБИЧНЕ МУЗЕЈЕ

У свету данас постоји неколико хиљада музеја и њихов број стално расте. Само у Совјетском Савезу има их око 880. У ствари „збирки реткости и значајних предмета“ несравњиво је више. Њихов број је за сада не познат. Многе збирке, колекције, поседују приватна лица и њихов је садржај познат само малом броју људи. Подаци о тим „домаћим музејима“ не могу се наћи ни у једном каталогу.

Мало је коме на пример, позната историја малог али интересантног музеја, који је отворен при институту Природних наука и технике Академије наука СССР прошле године. То је музеј микроскопа. У њему је сакупљено више од 400 ових справа тако да оне представљају историју оптике стару три века. Многи од ових микроскопа потичу из колекције професора С. Л. Собоља, познатог историчара природних наука. Његова богата колекција послужила је као темељ новом музеју.

Може се слободно рећи да има толико разноврсних музеја колико има врста колекционарства. Тако је једном неком ентузијасти обућару пала на памет идеја да створи музеј обуће. И, ево, данас у чехословачком граду Готвалдову постоји музеј обуће уређен при фабрици „Свит“. Он садржи око 2.000 модела разноврсне обуће. Други оригиналан музеј у Чехословачкој постоји при заводу „Татра“. И он такође привлачи многе посетиоце. Творац овог занимљивог аутомобилског музеја је један од оснивача чехословачког аутомобилизма Јозеф Вержлиршовски. Некада познати такмичар на аутомобилским тркама, касније је почео да се бави „колекционисањем“ аутомобила.

У Некарсулску постоји музеј велосипеда, у Хамбургу — музеј фризура, у Штутгарту, музеј кишобрана и музеј библија, у западном Берлину — музеј слепих... У старом граду Солингену, познатом по производњи оружја, маказа и ножева, музеј бријача. У приморском месташцу Јуист постоји музеј знаменитости обале. Ту се нарочито истиче велика збирка морских шкољки. У градићу јувелира Форцхајму постоји музеј накита. У њему се чува збирка од 160 ретких прстенова.

Све о Фаусту

Готово сви ови музеји оснивани су благодарећи колекционарима — ентузијастима. Ево неколико историја које то потврђују.

Године 1955. после смрти лајпцишког хирурга Герхарда Штумеа, његова збирка предата је граду Вајмару, који са купља и чува класично наслеђе немачке литературе. У саопштењу које је тим поводом објавио музеј речено је да је то био највреднији прилог у току последњих деценија. Овај колекционар је за 68 година свог живота сакупио 10.500 књига које су све посвећене једној јединој личности. Успео је да прикупи све што је у вези са немачким народним предањем о легендарном доктору Јохану Фаусту. Подвиг вредног колекционара немачки научници су високо оценили. Не ограничавајући се само на многобројна издања Гететове трагедије, он је колекцију обогатио делима народног стваралаштва, драмама, лириком, прозом, операма, музиком и делима сваке врсте посвећеним овој популарној личности. Фаустовске мотиве он је тражио у ликовној уметности у пародијама, у коментарима часописа и новина. Трудећи се да ништа не пропусти, колекционар је посећивао не само књижевне лицитације, јубиларне изложбе и дућане, лајпцишких антиквара, већ је и путовао у Енглеску, Русију, Аустрију, Мађарску и Данску. Осим Гетеа, о Фаустовој личности писали су велики песници, музичари и уметници разних народа: Хајне, Ленау, Пушкин Луначарски и Ман у литератури, Вагнер, Гуно и Берлиоз у музици, Рембрант (бакрорез „Фауст“), Врубел и други — у сликарству и графици. Надахнути Фаустовим ликом, Гетеову трагедију илустровали су Корнелиус, Делакроа и Ретш. Тако је за науку сачувана у свету најбогатија збирка литературе о Фаусту.

Друга знаменита колекција посвећена Гетеу, припадала је западнонемачком издавачу професору Антону Кипенбергу. Он је сакупљао све што је имало везе са животом и стваралаштвом великог писца. После Кипенбергове смрти његова колекција предата је граду Диселдорфу. У граду је отворен Гетеов музеј, што су слављубиви градски оци искористили да Диселдорф назову „трећим Гетеовим градом“ (после Вајмара и Франкфурта на Мајни).

Ојленшпигел још живи

Апотекар из Шипенштета Ерих Лемкугел прикупљао је све што се односило на Тила Ојленшпигела. У овој колекцији нашли су се стотине књига и чланака из разних земаља, вајарска и сликарска дела. Показало се да је Ојленшпигел „уплетен“ у мноштво опера, романа и песама и да се за њега нису интересовали само Ханс Сакс, Шарл де Костер и Герхард Хауптман. У колекцију су ушле такође стотине гравира, акварела и цртежа на којима се приказује заверенички, ироничан, и филозофски осмех Ојленшпигела.

Колекција је касније уступљена граду и сада у Шипенштету постоји Ојленшпигелов музеј.

Вредни сакупљачи

Посетилац се у стану књиговесца из Карл-Маркс-Штата Курта Шенефелда осећа као у музеју. Стари књиговезац је прикупио велику колекцију слика, књига, скулптура медаља, виолина. Једна од његових збирки је уистину јединствена. То је збирка књига и различитог материјала о животу и стваралаштву познатог драматурга и књижевника Герхарда Хауптмана. Ту се могу наћи сва издања Хауптманових дела током многих деценија. исечци из новина, критички написи и чак медаље посвећене писцу.

Један од најмлађих музеја је Немачки музеј хартије. Он је смештен у старом замку малог града Грајца у Тирингији, где је некада цветао занат прављења хартије. Занимљива је историја овог музеја. Он је до 1957. године био својина др Карла Теодора Вајса, који је тада своју ретку колекцију уступио држави. Сада је он директор музеја.

Овај музеј нам прича 2.000-годишњу историју хартије. Већину експоната чине — сто хиљада врста хартије са оригиналним воденим знаковима, колекције обојеног папира, илустровани материјали о млиновима хартије, о сировини и начину справљања и примени хартије од најдревнијих времена. У музеју постоји такође и библиотека стручне литературе.

Прошле године у Немачкој је отворен још један интересантан музеј. То је музеј пива у граду Ајнбеку. Ево како је дошло до његовог оснивања: један становник рашчишћавајући стари подрум наишао је на флашу пива запечаћену још пре сто година. О старости пива сведочили су остаци сачуване етикете. После тога житељи Ајнбека су одлучили да не пропусте старе боце и сличан материјал случају и сада град, у коме постоји велика пивара, има и свој мали музеј пива.

Ове године отвара се оптички музеј у Јени. Његову основу чини колекција коју су средином прошлог века сакупили „отац немачке оптике“ Карл Цајс и његови сарадници. Смештен у историјској згради, у којој је предавао Гете, где је познати физичар оптичар Ернст Абе први пут увео катедру микроскопије и где је касније отворен први институт микроскопије и одржана предавања из микрофотографије, музеј планира низ одељења.. Тако ће једно приказивати историју наочара. Значајна допуна тог одељења биће оригиналне слике великих мајстора, уметника низоземске и фламанске школе као и гравире Дирера и Рембранта. Њихова дела, на којима су овековечени људи у наочарима, представљају непосредну и драгоцену документацију.

Царински чиновник у Форхајму Рудолф Зимке прикупио је јединствену колекцију из које је израстао царински музеј. У њој су заступљени предмети и документи који приказују историју царинске службе. Ту се налазе униформе службеника, и царинске ознаке које су висиле на свим границама Немачке ранијих времена, печати, оружје и шверцована роба. Ту такође постоји и нарочита библиотека, и колекција фотографија, на којима су овековечене историјске личности док стрпљиво чекају на свој ред крај царинских пултова.

Западнонемачки градић Кулмбах прославио се својим музејом оловних фигура. Занимљиво је да овај музеј сваке године посети 50.000 људи. Сваке две године у овом музеју окупљају се на састанак скупљачи оловних фигура из разних земаља. У Кулмбахском музеју изложено је десетак хиљада фигурица оловних војника свих епоха и народа. Ту су и лица из бајки и јунаци народних епова. Око 150 експоната приказују помоћу оловних фигура највеће догађаје светске историје.

Историја карата

Карте су у средњем веку биле права уметничка дела. Прављене по правилу у облику круга нису имале двоструки цртеж као данас. Ево, на пример, карата из 1515. године, нацртаних руком на пергаменту. Мотиви из војничког живота приказани на њима говоре сами за себе. Немачки плаћеници играли су партију за партијом на својим бубњевима и, изгубивши улог, плаћали својим ратним пленом.

Карте још старијег датума, којима су се служили поштовани „биргери“ 1440. године, украшене су грбовима. Постојале су и карте (1500-1550 године рађене с дидактичким циљем, и оне представљају фине уметничке гравире. Али најпопуларнији и најчешћи мотиви на старим картама за играње јесу историјски догађаји. Тако су 1865. године издате „карте јединства“, на којима је изражена тежња немачког народа да се уместо многобројних расцепканих ситних кнежевина које је, сликовито речено, било могуће понети на ђону од ципеле створи јединствена немачка држава. Године 1815. у Лајпцигу су се појавиле карте посвећене. чувеној „бици народа“. На њима се осим сцена битки могу видети и портрети ратних команданата, међу њима и руских официра, који су се истакли у рату с Наполеоном.

Занимљив експонат представљају карте за играње из 1811. године, које је у малом тиражу издао издавач Кот. Оне су право уметничко дело направљене са укусом и мајсторством, а приказују сцене из Шилерове драме „Орлеанска девица“.

У маленом западнонемачком граду Боденвердеру и данас се гаји култ Минхаузена. Знаменитост месташца је — меморијална соба старог дома, у коме се родио чувени барон. Посетиоци као да поново доживљавају легендарне приче о Минхаузеновим подвизима и авантурама, разгледајући експонате овог својеврсног музеја — личне ствари, оружје и ратне трофеје.

Могло би се испричати много историја о настанку необичних музеја у којима се чувају ретке збирке. Али и оно што је речено, речито потврђује да је сакупљање уметничких и других предмета корисно — бавећи се колекционарством људи чувају ствари од заборава.

МАЧКЕ, МИШЕВИ И СУСЕДИ

Мачкама, изгледа, прети незапосленост. Јапанска фирма „Осака“ пустила је у продају један уређај и гарантује да се помоћу њега свака кућа може ослободити мишева и пацова. У неједнаким временским размацима уређај „мауче“ и то прилично гласно. Истовремено, на апарату се пале два застрашујућа зелена ока.

Куда ће тада мишеви да се дену? Фирма је, по мишљењу њених сопственика, нашла решење. У рекламном проспекту дословце пише: „Овај апарат је непревазиђен у борби с пацовима. Можете нам веровати: пацови ће се преселити вашем суседу“.

У ЧАСТ ЛАЈФА ЕРИКСОНА

Амерички Конгрес изгласао је недавно резолуцију у почаст неустрашивог Норвежанина ЛајфаЕриксона који је открио Северну Америку око 1000. године наше ере. Том резолуцијом позивају се све државе америчке федерације да 9. октобар прогласе „Даном ЛајфаЕриксона“.

Старе викиншке саге које причају о путовањима ку пет векова пре него што се Кристифор Колумбо искрцао на њено тле.

Претколумбовску колонизацију Америке утврдили су археолози који су посетили насеља и установили да су трагови нађени код Анса пореклом из Норвешке.

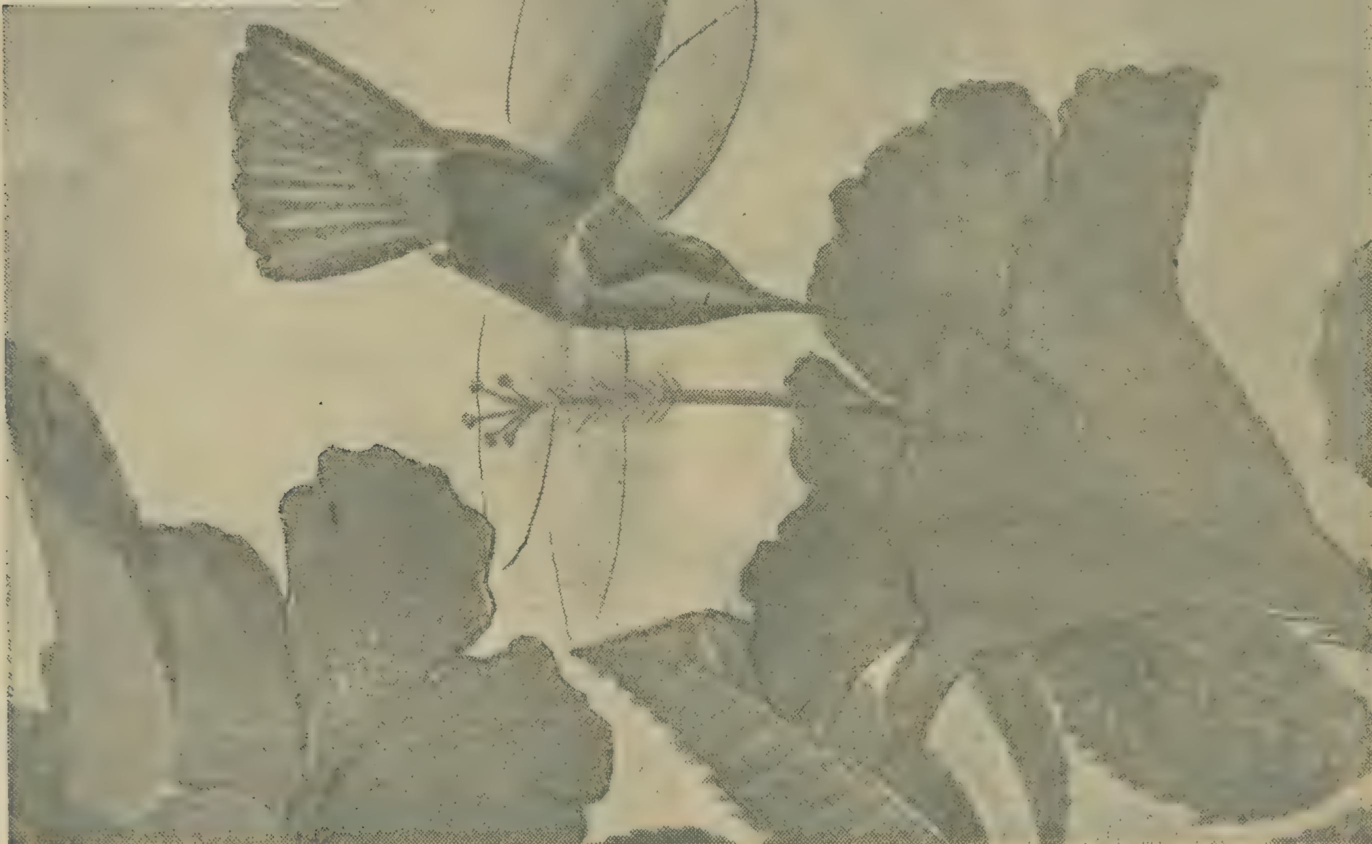
Супруга норвешког археолога Анестин Ингстед извршила је недавно једно

Лајфа Ериксона у Америку добиле су последњих година већи број потврда. Норвешки истраживач Хелге Ингстед, који је три последње године провео вршећи ископавања на Новој земљи, потврдио је да на северу Америке постоје трагови старих скандинавских колонија сасвим сличних викиншким насељима на Гренланду. Радиоактивни тестови показали су да је реч о траговима људи из 10. века наше ере који су настанили Америисто тако значајно откриће. Она је пронашла минијатурну скулптуру викиншког точка пречника три и по сантиметра. Сваком Норвежанину познато је да је такав точак служио у прошлости за предење вуне. Откриће овог чисто викиншког производа радиности на америчком тлу дефинитивно је отклонило сваку сумњу у то да су Норвежани настанили Нову земљу пре готово хиљаду година.

ЖИВОТ ПОСВЕЋЕН ПРИРОДИ...

Заљубљен у колибрија

Бразилског биолога Аугуста Рушија сматрају данас за највећег живог познаваоца и истраживача егзотичних птица и биљака. Привучен тајанственом лепотом непознатог биљног и животињског света јужноамеричких прашума, он је готово сав свој живот провео по беспућима Амазоније. Тако је постао најбољи познавалац колибрија, дивљих орхидеја и многих других тропских биљака које расту широм света. Сам је открио десетине непознатих врста и подврста цвећа, птица и сисара.

Живот Аугуста Рушија је необичан. У дванаестој години побегао је од куће и провео 15 дана у прашуми сам, хранећи се дивљим плодовима и ситнијим зверима које је убијао малим карабином. Није имао другове у школским клупама: његови пријатељи биле су шумске животиње. Најомиљенија лектира била су му дела из ботанике, биохемије, орнитологије и других природних наука. Читао их је на матерњем португалском, француском, немачком и латинском језику.

Прва љубав младог Аугуста биле су дивље орхидеје. Пошто је претражио готово сваки камен једне области велике близу хиљаду квадратних километара, утврдио је да постоји око 90.000 разних орхидеја које припадају десетинама врста. Израдио је с љубављу биографију најлепших цветова. Она садржи податке о дрвету или стени на којој цвет расте, висини, светлосне и топлотне услове у којима живи, величину и боју, добу када птице и инсекти распрашују цветни прах са ње итд. Многе од орхидеја расцветавају се с праском између један и два сата ноћу. Дечак је због тога читаве ноћи пробдео и многе зоре дочекао очекујући тај величанствени призор.

Када су професори Националног музеја у Рио де Жанеиру примили рад о орхидејама, који је на латинском написао један петнаестогодишњак били су задивљени. Он је открио два потпуно нова рода и 19 нових врста орхидеја! У делу је изнео и то који су најповољнији услови за развијање орхидеја. Захваљујући том дечачком научном делу природњаци и љубитељи цвећа су данас у могућности да одгаје орхидеје невиђене лепоте и величине.

Аугустов отац живео је тешко имао је дванаесторо деце. Стога се није много бринуо што Аугуст поваздан скита по шумама. После орхидеја дечак је сву пажњу посветио колибрију. Привукли су га ови сићушни пернати акробати блиставе боје. Како се до тада нико није бавио проучавањем обичаја најмањих птица на свету нити је ико био у стању да их очува у животу и омогући њихово размножавање ван слободе, он је одлучио да одгонетне њихову тајну. У деветнаестој години кренуо је у узбудљиву научничку пустоловину по прашумама.

Своју прву осматрачку станицу сместио је крај гнезда једне сићушне женке са круном смарагдне боје. Непомичан, пробдео је 25 дана и ноћи на том месту. Готово ништа није јео. Затварао је очи само кад би и птица задремала. Тако је видео како женка колибрија носи јаја и како су се из њих, 14 дана касније, појавили птићи.

Када би мајка одлетела по храну за младунце он их је пажљиво узимао у шаке и мерио им температуру и тежину. Помоћу малене пипете узимао је капи течности и комадиће хране из њиховог кљуна да би анализирао шта они садрже. Тако је Руши сазнао шта колибри треба да једе да би живео и какви су му протеини инсеката и угљени хидрати цветног нектара потребни у појединoм узрасту.

Његови специјални методи упознавања природе омогућили су му да постепено открије и најбоље чуване тајне птица познатих у Бразилу под именом beija flores што значи „они који љубе цвеће". Открио је време спаривања, цвеће којима се хране, биљке које им служе за узглавље и танану грађу њихових гнезда која су добрим делом изаткана од влакана паукове мреже.

Захваљујући тим драгоценим сазнањима Руши је постао први човек који је успео да сагради гнездо колибрија. И тада се десило чудо: у њима су се ове нежне птице почеле да размножавају. У зоолошком врту који је подигао надомак прашуме живи и размножава се данас преко 400 колибрија 95 врста. Мада се то место налази 75 километара далеко од најближег пута, њега годишње посећује 30.000 љубитеља природе и туриста из разних земаља.

Руши је ентузијаст који за свој посао не тражи награду. Зоолошким парковима и музејима широм света сваке године предаје хиљаде ретких птица, биљака, сисара и инсеката — бесплатно. „То радим из љубави" — каже Руши једноставно.

У знак признања представници универзитета из Кампоса дали су му, док је још био младић, стипендију и предложили му да све семестре проведе на практичном раду у прашуми а појављује се на универзитету само за испите. Касније је професар Кандидо де Мело Леитао из Националног музеја у Рио де Жанеиру од Рушијеве родне куће начинио биолошку лабораторију, а Аугуста поставио за њеног директора.

Мада се налази на прагу шесте деценије живота, доктор Руши још и данас по цео дан проводи у природи. Догоди му се да борави по три месеца у џунгли у коју никада људска нога није крочила само зато да би уловио неког врло ретког колибрија. Заиста, није лако открити птицу мању од прста у огромној дивљој прашуми.

Методе којима се Руши служи да би открио тајне природе су једноставне. Ево како је он, на пример, открио најлепшег колибрија лодигезија (loddigesia miralilis) који је последњи пут виђен 1933. године тако да се веровало да је та врста изумрла. Али, Руши није делио то мишљење и као прави истраживач природе пошао је 1962. године у потрагу за њим. Знао је да је та птица живела у пределима високим око 2.000 метара и зато је кренуо у перуанске Анде. Претпостављао је да она тражи ређу шуму да не би оштетила своје дивно перје. Трагао је, ловио читаве месеце — узалуд. Најзад, једног дана, на цвет поквашен росом слетела је најлепша птица. За њом је долетео мужјак ширећи свој дуги реп чаробних боја. Задивљен Руши је пола сата присуствовао величанственом призору пре него што ће ухватити птице.

Рушијева истраживачка страст за лепотама тајанствене природе је безгранична. Једном је 30 сати пратио мрава на његовом путу да би сазнао куда је намерио. Тако је открио да је највећи мрав на свету dinoponera gigantea дугачак пет сантиметара живи у скуповима а не усамљен као што се пре тога мислило.

Да би упознао тајну грађења гнезда једне барске птице, Руши је три дана и три ноћи провео до грла у води једне баре. Главу је покрио кором исушене тикве на којој је провртео рупе за очи. Угледао је птицу како одлази на дно баре по храну. Загњурио се за њом и открио да се она храни јајима једне непознате врсте жаба.

ТИХИ ПУТНИК

Павел Ивановић Буров био је добар, миран, висок, кротак, паметан, весео и шта све друго није био што је лепо. И још нешто, што би у старо време рекли, богобојажљив. Али он није био то у оном старом смислу, него у новом: бојао се светитеља на земљи, а о оним на небу нити је кад учио, ни читао, нити га је то интересовало. И још нешто: имао је надимак у духу модерног доба: звали су га Павел Атом: био је миран као буба, а могао је да побесни као тајфун и зато су му и дали тај надимак.

Радио је Павел све у животу и много штошта сазнао. Смеје се Павел уз чашицу вотке, а његов голубији лик блиста. Смеје се, пијуцка и прича:

— Ето, знам сат да поправим, и то онако ситну машиницу, а неко не уме ни да га навије како треба. У куварској вештини мало кога се бојим; да сам девојка хиљаду пута бих се удао баш због те врлине. Знам да цепам дрва, а то не уме свак, и да ти сатима причам о теорији релативитета. Знам да говорим мудро као Сократ и да ћутим као риба. Бура живота оспособила ме је да се од мене одбијају клевете неваљалаца који просто од тога живе, а ја сам уверен да их на то нагони она бура пакости која пустоши ионако њихово пусто срце. Свестан сам да су добар и будала два добра друга, али шта ја могу. Шака ми је јака да бих и Демпсеја нокаутирао, а ја вадим из чесме бубашвабу да се не удави.

— Ехеј, Павел, шта ти то о себи све наприча, добацују му другови расположени његовом причом.

— Ха-ха, смеје се Павел. Не, не, ово ја као и увек тек онако причам уз вотку. Лакше ми да кажем кад ме [illegible] а знате то ми тешко пада јер мој бог је — скромност. А ја, ја сам тихи путник кроз живот.

КАО ОСВЕТА

На париском хиподрому догодио се недавно занимљив случај. Један коњ ритнуо је посетиоца, а други коњ угризао је тог истог човека. Ни једна ни друга рана нису биле тешке. Читав хиподром се смејао кад се дознало да је настрадали човек, по имену Кордан, познати фабрикант душека који се праве од коњских грива и репова.

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ ПСЕ?

Да ли знате колико пас има зуба? Пас има 42 зуба односно десет више од човека. Његови зуби су врло осетљиви на слатку храну. Нарочито им шећер никако не прија.

Није тачно да је пас ако има хладан и влажан нос здрав а ако има сув и топао нос болестан. То је индивидуална ствар. Али зато обратите пажњу на десни код пса. Ако су му десни плавичасте, будите сигурни да нешто није у реду. Здрави пси имају црвенкасте десни.

Јесте ли већ приметили разлику између лајања и режања? Када пас лаје он диже главу увис, а кад режи обара главу надоле. Док лајање не представља ратни поклич, режање показује да је пас спреман да нападне или се брани. Он мора да чува врат у борби и зато му је глава оборена. Дивљи пси никад не лају. Отуда, вероватно и она пословица „чувај се пса који не лаје". Ако вам се пас приближава лајући нема опасности за вас. Али када вам прилази режећи, са главом обореном надоле, онда се добро чувајте. У том случају је најбоље да се зауставите и останете потпуно мирни са рукама на грудима. У том положају већина паса ће вас оставити на миру. Ако покушате да га ударите ногом или се окренете и покушате да бежите онда ће вас готово сигурно ујести.

Ако ставите огледало испред пса он неће у њега погледати два пута. На први поглед учиниће му се да се пред њим налази други пас, али нос ће га брзо уверити да га очи варају јер он далеко боље осећа него што види. Пас одмах препознаје свог власника по мирису без обзира како се он камуфлирао.

ГЛУПА ПРИЈАТЕЉСТВА

(сенегалска народна прича)

М' БОТТ-ЖАБА волела је да разговара не само са својим рођацима, Багг-гуштером и Џанн-змијом, већ и са непознатима. Брбљала је са свима које би срела или сустигла на путељку што води према водопаду на мутној реци, а тамо се заиста може видети силан свет. Све што лети, пуже или хода иде тим путељком рано изјутра или касно уноћ. Тамо су се могли срести и уљудни и неуљудни, предусретљиви и свађалице. М-Ботт жаба здравила се са свима, а с некима је чак успевала и да заподене разговор. И, гле, једног лепог дана Јамбе-пчела, прочаврљавши с њом, рече на растанку:

— Сврати понекад до мене, можемо и ручати заједно.

М-Ботт се није дала молити — слушала је она о дивном јелу које само пчела уме да спреми.

— Дођи ћу сутра, ако ти је згодно — предложила је.

Сутрадан, враћајући се с реке изгладнела М-Ботт није отишла свом дому, у стари глинени ћуп који јој је остао од родитеља, већ је радосно одскакутала до кошнице Јамбе-пчеле.

— Јамбе-са јарам џам (како живиш, пчело) — поздравила је гошћа.

— Џама ма рек (хвала, добро)! — одговори пчела.

— Па, ево ме — уљудно додаде жаба.

— Уђи, све је готово — позва је Јамб-пчела.

М-Ботт жаба приђе чанку пуном меда и стави прст леве руке на крај посуде као што и треба да учини свако добро васпитано дете. Већ је била пружила десну руку према јелу, које јој се учинило тако примамљиво, али је Јамбе-пчела заустави:

— Ах, мила, не можеш јести тако прљавим рукама! Тркни брзо, опери их.

М-Ботт жаба је спремно одскакутала до реке — топ шљоп! топ-шљоп! — и исто се тако весело вратила — шљоп топ, шљоп-топ — и села крај чанка. Домаћица је већ почела јести и не чекајући госта. Када је М-Ботт жаба хтела да зграби мед из чанка, Јамбе-пчела узвикну:

— О! Твоја рука је још прљавија но што је била.

Опет је М-Ботт скакућући кренула према реци али не више онако весело као први пут — шљоп-топ! — а затим се вратила, али јој је Јамбе-пчела поново казала да су јој руке прљаве.

Јадна жаба опет је кренула према реци али је сад скакутала сустало: шљоп-топ!... шљоп-шљоп, топ! Када се и седми пут вратила с реке, шапице су јој биле као и пре прљаве и знојаве од жарког сунца, а чанак је био празан и полизан. Тек тада је жаба видела да јој се Јамбе-пчела просто руга. Ипак се учтиво опростила од домаћице.

— Остај ми здраво, Јамбе.

И вратила се у сенку свог старог глиненог ћупа.

Пролазили су дани. М-Ботт жаба је сад већ много више научила слушајући речи старијих. Она се као и пре здравила са свима које би срела на путељку до потока, а с понеким би и стала да поразговара. Једном је срела Јамбе пчелу и казала јој:

— Јамбе, сврати понекад до мене, можемо и ручати заједно.

„Она је веома љубазна и није злопамтило", помислила је пчела и прихвати позив. Сутрадан је кренула у госте М-Ботт-жаби. Села је на праг и запитала:

— Како живиш, М-Ботт?

— Добро — одговори М-Ботт-жаба примакнувши се чанку пуном разних укусних ствари. — Уђи, драга.

Јамбе-пчела улете у собу и ваздух забруја од шума њених крила: зз!.. зз!.. зз!

— Ах, не, не, — рече М-Ботт-жаба. — Јамбе драга, ја не могу да једем уз ту музику. Остави, молим те, свој там-там напољу.

Јамбе-пчела излете и поново се врати зујећи још јаче: зз!... ззз!... зз... зз!

— Али, ја сам те молила да там-там оставиш напољу — узрујала се М-Ботт-жаба.

Јамбе-пчела је опет излетела и вратила се зујећи: зз... зз!...

Када је улетела и седми пут пунећи стари ћуп шумом својих крила, М-Ботт је већ била успела не само да испразни чанак, већ и да га опере.

Јамбе-пчела полете према кући и даље свирајући на свом таму. Отада она не одговара на поздраве М-Ботт жабе.

КОЛИКО БОЈА РАСПОЗНАЈЕ ЉУДСКО ОКО?

У једној француској биолошкој лабораторији извршени су занимљиви експерименти који су показали да људско око распознаје око 4 милиона разних нијанси боја. Ову вест објавио је један француски лист. Захваљујући савременој техници то се може, вероватно, проверити помоћу дуготрајних експеримената.

ЕГИПАТСКА НАРОДНА ПРИЧА

ЈУНАК ИЗ АДИ НИФАСА

ДВАНАЕСТ људи из села Ади Нифаса кренули једном у град Мај Едега да самељу жито. Када су се с врећама брашна враћали кући путем који је водио кроз шумицу од кактуса, једном од њих паде на ум да провери да ли су сви на броју. Заповедио је осталима да стану и почео бројати. Заборавио је да рачуна и себе и избројао је само једанаест сељака.

— Чекајте! — узвикну тада — Неко се изгубио.

— Ко се изгубио? — запита други сапутник.

— Изброј сам! — одговори му први.

И други је бројао исто као и први и заборавио да изброји и себе.

— У праву си! Само нас је једанаест! Неко се изгубио.

Тада је још један човек поново пребројао, али је и он видео само једанаест људи на путу.

— Ох! — узвикнуо је. — Неко се уз пут изгубио. Мора да га је ухватио леопард.

И дванаест људи стадоше да оплакују изгубљеног. Најзад су опет наставили пут ка Ади Нифасу прекоревајући себе што нису чували пријатеља.

— Требало је да боље пазимо на њега — рече један од њих.

— Да, нисмо смели допустити да га поједе леопард — додаде други.

— И то такав велики леопард — рече трећи.

— Огромна разјарена тигрица — јадиковаше четврти.

— А како се он само храбро борио с њом голим рукама! — ускликну пети. — Био је то храбар ратник!

— Један од најхрабријих потврди шести. — Ниједном није крикнуо од страха.

— Шта ће да ради његова сирота удовица када јој будемо испричали да је тако храброг човека растргао читав чопор леопарда? — рече седми.

— Јадна његова породица, као да јој је било мало муке — ојађено додаде осми.

— Био је не само храбар, већ и добар и племенит — рече девети.

Тако су оплакивали свог друга све док нису стигли у Ади Нифас. У село су ушли кукајући наглас. Из кућа су истрчали људи.

— О, каква несрећа! Кад смо се враћали из Мај Едеге догодила се страшна ствар! — довикивали су сељанима.

И онда су испричали како се њихов нестали пријатељ борио с леопардима и јуначки подлегао. Људи су се узбудили, зажаморили.

За то време се између врећа с брашном мувала једна девојчица. Бројала је и избројала је вреће: било их је дванаест.

— Мама — казала је — овде је дванаест врећа брашна.

— Не досађуј ми — одговори жена. — Страдао је тако добар човек.

— Мама — обрати јој се мало касније девојчица — овде је дванаест врећа брашна. Значи, морало је бити и дванаест људи.

Жена преброја вреће.

— Овде је заиста дванаест врећа! — ускликну она. — А' сваку врећу носио је један човек.

Сеоски поглавица поче да броји људе који су се вратили из Мај Едеге.

— Сад их је опет дванаест — рече. — Залутали човек се вратио.

Сељани заграјаше.

— Победио је леопарда једном руком и вратио се кући! — узвикну један од путника.

— Побио је све леопарде голим рукама! — ускликну други. — Какав ћемо углед сад сви уживати што такав јунак живи у нашем селу.

Сутрадан је било приређено велико славље. Певало се, играло, јело. И отада се с колена на колена преноси прича о томе како је један човек из Ади Нифаса, захваљујући свом јунаштву и снази, прославио своје сељане.

ОТКРИВЕН НЕПОЗНАТИ ДИНОСАУРУС

Кинески палеонтолози открили су до сада непознатог џиновског диносауруса вегетеријанца који је живео на територији данашње Кине пре 140 милиона година. Он је добио име маменхисаур.

Остаци џиновског диносауруса ископани у провинцији Сенчуан послужили су да се реконструише до сада најпотпунији костур ових животиња. Пронађени маменхисаур био је дугачак 22 метра и висок у раменом пределу 3,35 метра. Доктор Јанг Чу Чуен и његов асистент Чао Хоин Шин који су га проучили сматрају да је био тежак око 40 тона.

Највећи диносаурус није никада у потпуности реконструисан. То је афрички атлантосаурус. Узимајући у обзир величину некомплетних костију овог диносауруса чији су остаци пронађени, као што су бутне кости дугачке два метра, научници су израчунали да је атлантосаурус био дугачак око 40 метара.

Највећи диносаурус који је реконструисан, летећи амерички гмизавац диплодокус карнеги нађен у Вајомингу, био је дугачак 26,65 метара и тежак 35 тона. Занимљиво је да највећи диносауруси нису били и најтежи. Најтежи су били диносауруси из рода брахиосауруса који су достизали и до 50 тона тежине. Они су били краћи, али дебљи од својих сродника.

Па ипак, највећа жива бића од постанка света не треба тражити међу праисторијским животињама. Светски рекорд у величини и тежини држи плави кит који живи у морима данашњег доба. Највећи од измерених морских сисара био је дугачак 34 и по метра а тежак 170 тона.

8	13		
	18	17	
		5	16
			15

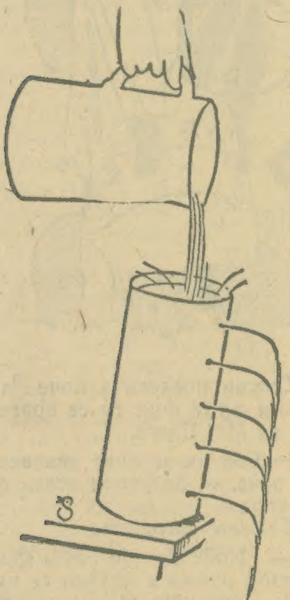
ИСПУНИТЕ КВАДРАТ

Испуните празна поља великог квадрата бројевима од 4 до 19, али тако да по вертикалама, хоризонталама и двема дијагоналама збир цифара увек износи 46. Да бисмо вам донекле олакшали седам цифара смо већ убележили.

Одговор: У првом водоравном реду треба да стоје цифре 8, 13, 14 и 11, у другом 7, 18, 17 и 4; у трећем 19, 6, 5 и 16; у четвртом 12, 9, 10 и 15.

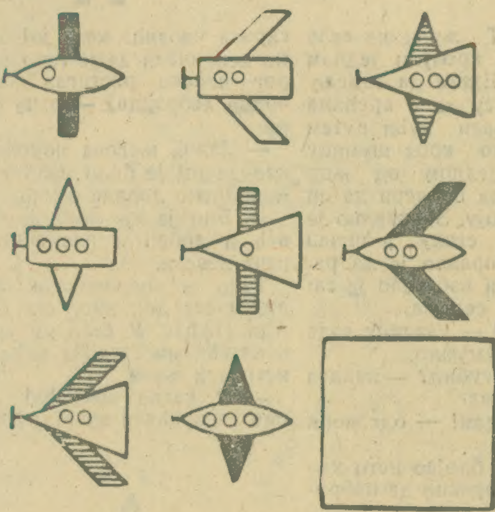
Разонода за мале физичаре

На нашем цртежу видите један цилиндар који је на неколико места пробушен. Вода, природно, истиче кроз те отворе. Али, наш цртач је у нечему погрешио. У чему се састоји његова грешка.

Одговор. Наш цртач, сем ако није намерно погрешио, очигледно не зна за онај физички закон који каже да се са висином стуба течности повећава његов притисак на дно и на зидове стуба. Према томе, вода не може да отиче кроз све отворе истим млазом. Кроз отвор најближи дну вода најдаље бризга; идући према врху тај млаз је све слабији.

ОТВОРИ ОЧИ

НАЂИТЕ АВИОН

Ако откријете закономерност којој подлежу авиони у горњем делу цртежа (изнад црте) неће вам бити тешко да одредите коју од доњих шест (нумерисаних) фигура треба да поставите на место квадрата.

Одговор: Ови необични авиони имају три различита облика трупа, три типа крила, а и број светиљки је различит: од један до три. Крила су или црна, или бела, или ишпартана. Свака од ових особености среће се само једном у сваком реду и у свакој колони.

КО ЋЕ СПАСТИ РИБИЦУ?

Ево једне мале забаве: задатак се састоји у томе да се рибица врати у воду.

Узмите већу боцу, најбоље нека буде од белог стакла и у њу сипајте мало воде, отприлике три прста, затим исеците рибицу од пунијег станиола, а може и од картона у боји. Танким концем повежите рибу за запушач и спустите је у боцу тако да виси изнад воде. Задатак гласи: риба треба да доспе у воду, а да се при том не додирне ни боца, ни запушач, ни конац. Дакле, рибу треба спасти. Размислите мало: На крају да вам помогнемо: један „инструмент“ треба да вам у томе помогне.

Решење: ставите флашу на сунце. Узмите лупу и уперите жижу у конац. Он ће прегорити и риба ће пасти у воду.

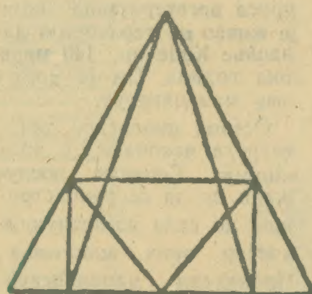

Мали зоолошки врт

Сликар је нацртао читав мали зоолошки врт, али како ни је имао довољно папира цртао је једну животињу преко друге. Покушајте да откријете које је животиње нацртао и колико их има.

Одговор: Сликар је нацртао шест животиња: медведа, веверицу, ноја, бизона, жирафу и пингвина.

КОЛИКО ТРОУГЛОВА

Колико троуглова има на овом цртежу? Размислите добро и пазите да приликом бројања не прескочите који!

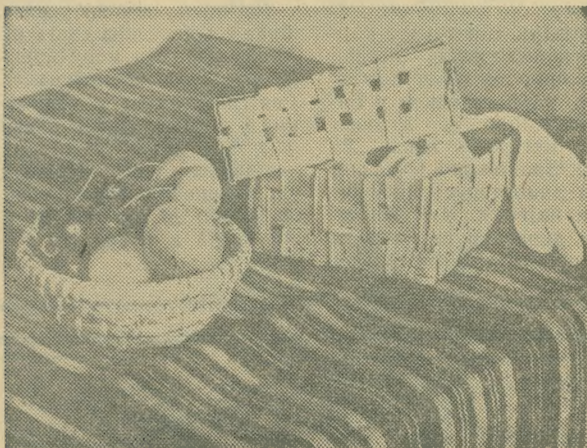
Одговор: Укупно има 26 троуглова.

НОВА КАШИКА

Америчке домаћице моћи ће да знају да ли је супа довољно загрејана по великој кашики којом је захватају. Ова нарочита кашика има траку од биметала, то јест има две лимене траке које се неједнако загревају на топлоти. При загревању трака се извија према јачини топлоте, а колико степени она износи показује термометар на дршци кашике. При томе дршка остаје хладна.

НАПРАВИ САМ

Предмети од сламе

Слама је веома погодан материјал за израду разних предмета јер је савитљива као и трска а уз то још лакша за обраду. Поред тога није много ни скупа па је и градска деца могу набавити код мајстора који се баве израдом плетених ствари или код трговаца који продају стаклено посуђе. Деци у мањим градовима и селима она је много доступнија, мада је она зато не треба да расипају.

Постоје разне врсте сламе које према квалитету захтевају и посебан начин обраде. Слама од ражи сматра се за најбољу због својих дугачких струкова и ретких чворова и зато вам предлажемо да од ње, уколико успете да је набавите, правите украсе за јелку или за оплетање кутија разних облика.

За грубље предмете: подметаче, корпице, простирке, можете да употребите сламу од жита, зоби или јечма.

Пре него што почнете да радите са сламом неопходно је да се она поквасн. Пола часа пре него што почнете да радите потопите је у хладну воду и у њој оставите 25 минута. Затим је извадите и оставите да се оцеди једно пет минута.

Приликом рада са сламом треба бити обазрив. У слами лако може да се нађе неки трн који може да озледи прст или руку и лако инфицира, јер је слама пуна прашине.

Желите ли да вам оплетени предмети изгледају што декоративнији онда их обојите. Али пре него што то урадите потребно је да са сламе скинете природну жуту боју, јер ће се онда вештачка боја боље држати. Зато сламу пре бојења потопите у јак раствор Жавелове воде — чаша Жавелове воде на литар воде (можете је набавити у апотеци) и тако је држите целу ноћ. После тога слама ће побелети. Затим је исперите у више вода и потопите у кључали раствор боје за бојење тканина. При том се морате придржавати упута који стоји на омоту кесице са бојом.

Уколико имате мању количину сламе можете је обојити тушем или анилинском бојом која се употребљава за бојење тканина и у том случају не треба боју кувати већ само потопити сламу у хладну текућину и оставити да тако стоји целу ноћ.

За рад са сламом потребне су вам још: обичне маказе, вртларске маказе, рафија и игла за прошивање душека.

Од идућег броја почећемо да доносимо серију предмета које се могу начинити од сламе.

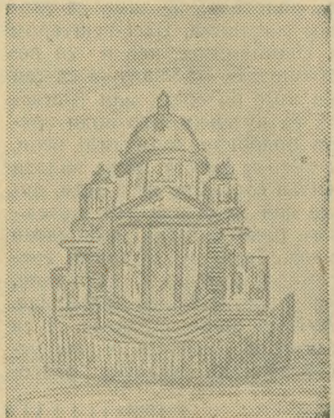
(Наставиће се)

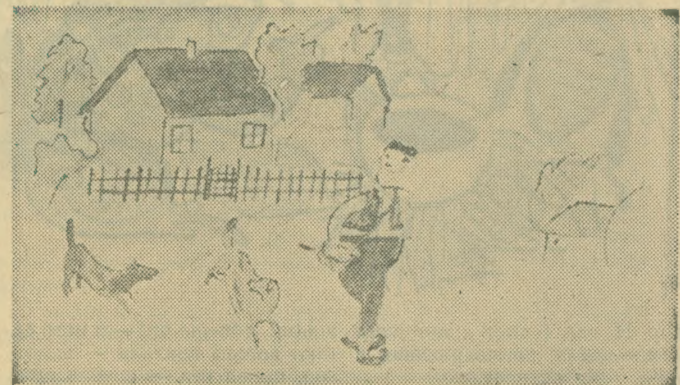
„ДЕДА МРАЗ ПУТУЈЕ“ — рад Гордане Стојановић, ученице основне школе Панчево, Синђелићева бр. 37

Дечји цртежи са конкурса

Бачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

„МОТИВ ИЗ ЗАВИЧАЈА“ — рад Миодрага Ераковића, Никшић, Његошева ул. бр. 19

„ПОЛАЗАК У ШКОЛУ“ — рад Славомира Станисављевића, ученика основ. школе „Ђура Филиповић“, село Плочица код Ковина, Ул. Жарка Зрењанина број 4, Банат

Још се не зна

Тешку тропску болест жуту грозницу преноси мушица. Ако треба да бира између мушкараца и жене женка овог инсекта неће се ни часка двоумити — жртва ће бити мушкарац. До овог интересантног открића дошао је амерички научник који се дуго година бавио проучавањем инсеката. Мужјаци ове мушице хране се искључиво биљним соковима док женка, нарочито у време кад полаже јаја, радо сише људску или животињску крв. Зашто јој при томе више прија крв мушкараца него жена, то се још не зна.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) део одеће, 6) уже за хватање дивљих животиња, 7) оквир, 9) име књижевника Вихаљ-Мерина, 10) марка аутомобила, 11) свеза, 12) место на острву Кркy, 13) народно коло, 15) нестручњак, 16) житница, 18) свеза, 19) наелектрисана честица, 20) лична заменица, 21) шумско дрво, 23) хемијски знак за радијум, 25) телефонски позив, 26) једна планета, 28) музичка нота, 29) одећа, 30) направа за узимање материјала за микробиолошко истраживање, 32) инсект из реда двокрилаца, 33) ишчекивање, 35) конопац, 36) производ при фабрикацији шећера.

Усправно: 1) филозофски правац, 2) вулкан на јапанском острву Кјушију, 3) врста јапанског позоришног комада, 4) име глумице Колесар, 5) комедија Јована Стерије Поповића, 6) зељаста биљка лепих белих цветова, 8) тојага, 10) било, 14) сребрнастосиви метал, 17) лична заменица, 21) шумско дрво, 22) варошица у југоисточној Босни, 24) позитивне електроде, 27) врста загонетке, 31) речна острва, 34) хемијски знак за алуминијум.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Пергам, 6) срок, 7) миш, 9) пол, 10) вила, 11) од, 12) тенор, 13) руж, 15) рива, 16) океан, 18) ан, 19) три, 20) он, 21) ривал, 23) Г(устав) М(атош), 25) Еве, 26) игла, 28) ми, 29) Морињ, 30) боа, 32) ниша, 33) ости, 35) лик, 36) Теслић.

Усправно: 1) продуктивност, 2) Еол, 3) рк, 4) амини, 5) Милован Глишић, 6) споро, 8) шаран, 10) Верн, 14) Жерве, 17) Ана, 21) Рембо, 22) Лион, 24) мањак, 27) Грили, 31) Ате, 34) Ис.

Извесни делови Северне Америке често су изложени налетима урагана. Урагани (харикени, оркани) су веома јаки тропски циклонски ветрови. Имају брзину од 30 до 50 метара у секунди. Наносе велику пустош у крајевима на које се сруче почев од Флориде на југу па све до Нове Шкотске на северу. Дају им се разна имена. Један од њих, који је недавно дувао, звао се „Клео“ и разликовао се по нечему од осталих урагана. У овом чланку описана је судбина једног авиона који је кренуо да испита овај ураган, судбина такозваног ловца урагана који се звао „Снежни облак“.

КАД ЈЕ УРАГАН СЛЕП

Када је ловац урагана „Снежни облак“ крајем августа прошле године полетео са аеродрома у Гвантанамо заливу изгледао је као сламка према страховитом непријатељу који га је очекивао. Наиме, авион је добио задатак да продре у „око“, средиште једног од најстрашнијих урагана последњих година познатог под именом „Клео“.

Авион је полетео у 8,50 ујутру. У то време, према последњим извештајима, ураган је био удаљен око хиљаду километара. Посада авиона је имала задатак да га пронађе, измери његову снагу, одреди правац кретања и обавести све државе и градове о правцу његовог кретања.

Авион стар дванаест година летео је на висини од 300—500 метара. Оптерећен тешким резервоарима за бензин од којих је сваки носио око две тоне горива, а који су се налазили на крају крила, авион није могао да лети много брзо. Зато им је требало више од два сата летења док на радарима нису приметили олују, огроман црни ковитлац. Радари су га измерили и утврдили да је вихор широк преко 160 километара са облацима од којих су неки били високи и 16 километара.

Чим је прикупила те податке посада је одмах обавестила главни метеоролошки центар у Мијамију да је наишла на страшан ураган. Већ после непуног часа сва насеља на источној обали почела су ужурбано да се припремају за одбрану против немилосрдног непријатеља. Захваљујући тим припремама спасени су многи животи и сачувана многа имовина.

У исто време авион је почео да осећа прве ударе ветра. Крила оптерећена тешким резервоарима почела су да се повијају горе-доле. Главни пилот Волтер Риз пошао је кроз труп авиона који је био пун људи и разних инструмената. Желео да се и сам преко радара упозна с непријатељем коме су ишли у сусрет.

Бура се кретала на радарском екрану као џиновски октопод. На југозападном делу радара видео се злокобни црн облак дуг око 70 километара. Тамо где се буде срушио уништиће све. Негде иза тог облака лежала је мрачна рупа позната под именом „око“ урагана, миран центар страховите спирале који има сваки ураган. Риз је намеравао да продре у то „око“ желећи да тамо измери топлоту, влажност, висину облака и наравно, нађе заштиту у мирном простору. Али док је у оку све тихо, око њега ветар дува страховитом брзином и ствара дебео зид познат као „облачни зид“.

Помоћу радара Риз је утврдио да је најповољнији пролаз за око урагана северно од кукастог црног облака. Наредио је посади да стави на себе сву потребну опрему и да се привеже. Навигатори су добили наређење: „Тачан курс и право у око урагана“.

Од тог тренутка су четири навигатора постала очи авиона. Што су се приближавали облачном зиду ветар је постајао све јачи. „Ветар јачине 80, 100, 120, 160, 200 километара, извештавали су навигатори.

Усред пакла

У 12,45 часова авион се нашао пред главним испитом. Пред њим је стајао претећи „облачни зид“ дебео око 40 а висок око 8 километара. Он се стално кретао унапред. Авион се сав тресао. С тешком муком се пробијао ка месту где је према радару требало да буде око урагана. Тада се десило нешто страшно. Кад су веровали да су се пробили кроза зид и стигли у безопасан простор, са запрепашћењем су утврдили да ураган — уопште нема ока. Оно што је требало да представља миран простор ширине око 25—30 километара у коме је посада могла да мери пулс чудовишта био је прави пакао у коме су ветрови урлали и ковитлали страшном брзином у свим правцима.

Узалуд су Риз и његов помоћни пилот покушавали да извуку авион. Ураган као да је желео да уништи оне који су се усудили да продру у њега. При сваком покушају да окрену авион и пробију „облачни зид“ увиђали су да је зид био много солиднији него што су претпостављали. Авион се одбијао од њега као од каквог гуменог зида.

Риз је био свестан да се морају што пре извући одатле. Узалуд су били сви покушаји пилота да некако пробије „облачни зид“. Авион се тресао као у грозници. Пилот је често потпуно губио контролу над машином. Услед тога радар је био потпуно неупотребљив. Тако је „Снежни облак“ изгубио оно што му је било најдрагоценије — очи авиона.

Али то је тек био почетак. У 1.04 час авион је као неком јаком експлозијом одбачен увис. Онда је нагло почео да се нагиње на десну страну. Када је Риз погледао у лево крило видео је да је резервоар за бензин са левог крила отпао услед чега се авион нагнуо на десну страну. Разлика у тежини између крила није смела бити већа од 150 килограма а сада је износила готово две тоне. Риз је очекивао да ће се авион сваког тренутка преломити.

Пилот је некако успео да врати авион у нормалан положај, али дошао је нов потрес који је поново бацио авион увис. У пилотској кабини телефони су били откинути, два радио-апарата испала су из лежишта. У задњем делу авиона шеф метеоролога био је бачен са седишта на под где је остао лежећи.

Онда је авион почео нагло да пропада. У просторији која је служила за кухињу папирнати салвети ледбели су у ваздуху а исто тако и карте навигатора. Чак је и новчаница од пола долара, која је испала из џепа једног навигатора, лебдела у ваздуху. У средњем делу авиона један од радариста излетео је из свог седишта и био је бачен према таваници где је и остао — лебдећи. Остала тројица радариста лебдела су у ваздуху између падобрана који су такође лебдели.

Изненада, човек са таванице треснуо је о под и при том сломио руку једном свом пријатељу. У међувремену авион је почео буквално да се распада. И други резервоар са десног крила био је отргнут. Радио-антене пуцале су као сламке. Тешка секира за гашење пожара испала је из свог лежишта и секла све што би јој се нашло на путу. Киша је лила као из кабла.

Готово сви чланови посаде били су крвави од повреда. Двојица су имали поломљене руке а остали ране по глави и лицу. Од ствари, апарата и машина створио се хаос. Било је готово немогуће кретати се кроз авион. Ипак сви су пожурили да укажу помоћ онима који су имали поломљене руке не обраћајући пажњу на своје повреде.

Онда је дошло неколико удара један за другим. Када је Риз погледао на висинометар, са запрепашћењем је констатовао да се налазе на висини од 0 метара. Оних неколико удара значило је у ствари да је авион пао у море. Од тог тренутка „Снежни облак“ је био више подморница него авион. Посада је слушала како вода удара по осакаћеним крилима и крову.

Многе лађе и авиони чули су позивне знаке које је авион слао преко јединог радија који је још био исправан. Јављали су да се налазе у опасности и тражили помоћ. Ускоро су бродови и авиони знали тачно место „Снежног облака“. Али, како му помоћи када се налази усред урагана. Као неким чудом авион се одржавао на узбурканом мору скакућући са таласа на талас као рањена птица. На срећу сва четири мотора су још радила. Радила су с највећим напором, али су ипак радила.

Ускоро им је један авион јавио да их је ухватио на радару и саветовао им да се окрену ка западу и покушају да узлете. Захваљујући томе што је авион постао лакши после отпадања резервоара и крила, машина је после неколико узалудних покушаја успела да узлети у правцу Порторика. Уз пут га је водио авион који се јавио.

Онда се јавио нов проблем: како се спустити на аеродром кад је цео стајни трап озбиљно оштећен.

Риз је наредио посади да се добро веже а аеродрому јавио да спреме болничка кола. Спустити се на писту без стајног трапа, био је велики ризик. Да се авион не би запалио Риз је угасио сва четири мотора и почео да се спушта и без мотора. Међутим и овде су имали среће више него што су се надали. Авион је доста благо ударио трупом о писту, клизио педесетак метара и стао нагнут на десну страну. Том приликом од посаде нико није био повређен. Риз је само обрисао чело и рекао: „Најзад је готово“.

Јесте ли већ чули да...

... за многе бунде од „драгоценог“ крзна жртвовали су живот зечеви, јер се од њихове

коже могу израђивати изврсне имитације. За једну бунду потребно је 36 зечјих кожица.

... за седам година све ћелије људског тела потпуно се обнове. Према томе, мирне душе можемо да кажемо да смо сваких седам година „нови“. То не важи једино за мождане ћелије. Када би се и оне обнављале, морали бисмо све изнова да учимо.

... док је колибрију довољно 12 грама хране на дан, слон поједе

за то време 110 килограма. Сву ту храну залије са 75 литара воде.

... кроз прозорска окна кожа не може да поцрни јер стакло не пропушта ултраљубичасте зраке.

... лептирови имају изванредно добро развијено чуло за оријен-

тацију. Неке врсте лептирова прелећу хиљаде километара колико има између северноамеричког континента и Бермудских острва.

ДИВНО ЈЕ БИТИ ЛОВАЦ...

Вањек Хонзатко као да је сабрао сву радост која је припадала људима с којима је живео. Увек је био весео, а људи око њега били су тако расположени као да очекују фат.

— Он је такав и у кући, и у канцеларији, и у крчми, и у лову, свуда је расположен, а ми — гробље. Сви се нисмо насмејали за годину дана колико он за један дан.

Такав се разговор водио једне вечери у крчми „Код три зеца“, где је Вањек често сраћао. Ишчекујући га и те вечери, његови пријатељи испијали су кригле пива. Један узгред додаде:

— Стварно, он је увек насмејан. Али ја знам он није увек такав био. Такав је има неколико година, заправо откако је постао ловац...

— Чекај, па и други људи су ловци, али ни прине ти му нису...

— Ех, ко зна, можда је Вањек нашао у шуми неку чаробницу, као онај човек у бајци па му она помаже...

Разговор се прекиде уласком Вањека, а он самим својим уласком створи расположење. Поново се људи распричаше, а кад се испи мало више кригли један се обрати Вањеку и рече:

— Како можеш увек бити весео, просто не схватам...

— Па зар и ви нисте увек расположени?

— Само када смо с тобом...

Вањековим лицем, као нар руменим, разли се осмех и он додаде.

— А ни ја нисам увек весео како треба, али одласком у лов одржао сам кондицију. Знате, пријатељи, шума вам је велика животна школа. Ја идем у шуму сваке недеље, а пушку носим за невољу. Ја уопште не ловим животиње, заправо ја бежим од понеких животиња у граду. Тамо у шуми ја се лепо одмарам, тамо је сасвим други живот међу шумским људима. Знате, ја тако називам дрвеће Добри су то људи. Они ћуте и раде.

Пријатељи се насмејаше онако у хору и упиташе:

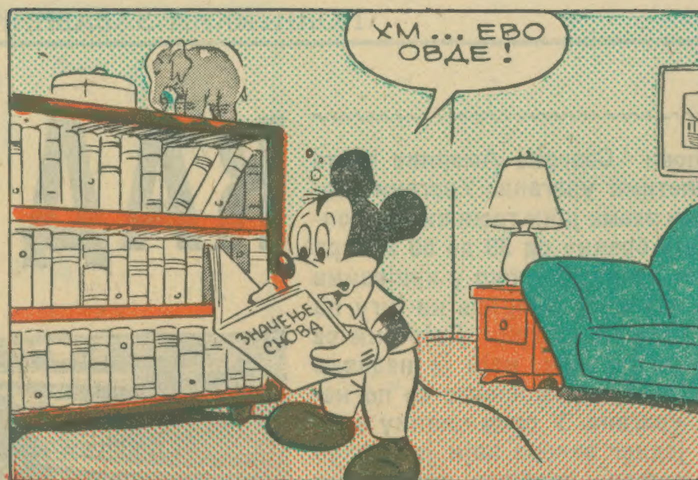
— Како раде?

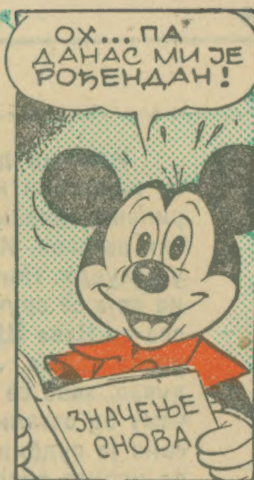
— Па расту. То је њихов рад, а ћутљиви су по природи, јер су дрвеће. И знате шта пријатељи, тамо тачно знаш ко је ко и какав је ко. Никад буква не може рећи да је бор, нити грм да је јела, нити бреза да је цер. Тачно се зна ко је шта, видиш му и снагу и величину, а то је, како би рекли, култура тих шумских људи. Не може ту да се деси да неки кржљави жбунић каже витом бору: „Ја сам бољи“. Не брате! Бор се вије небу под облаке и лепрша у висинама, а жбунић чами. Да, да, свак се види, а код људи се многи чкаљ представља као дивни цвет. И још нешто, тамо тачно знаш каква је која животиња, а у граду можеш живети сто година са једним човеком а не знаш да је он гори од најгоре звери... Не, не, можда грешим, али ми се ипак чини да у шуми влада ред. Дивно је бити ловац.

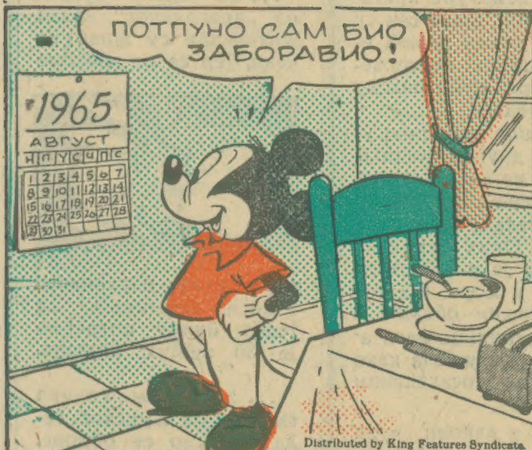
Walt Disney

МИКИ

ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

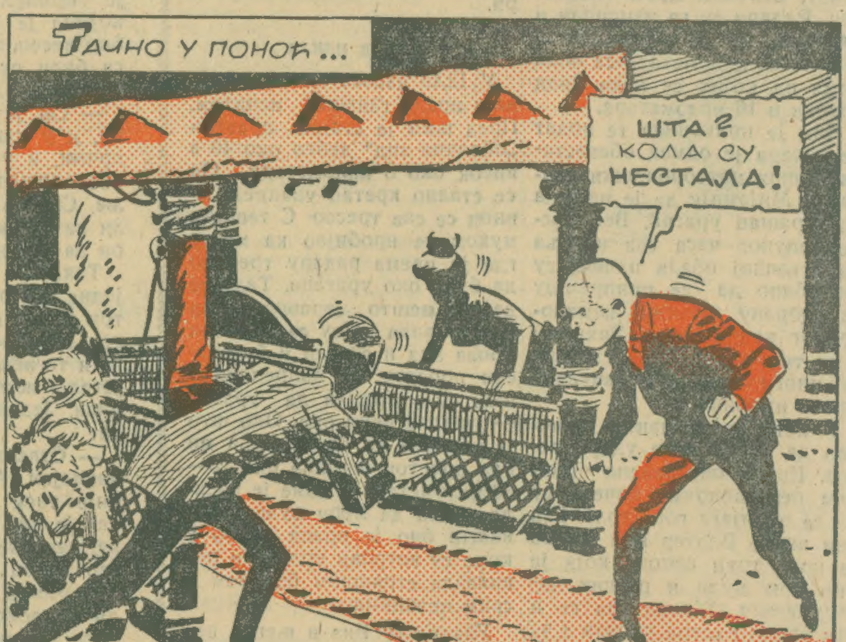

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 601-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 2.200; полугодишња 1.100, за иностранство: годишња 4.400, полугодишња 2.200 дин. Рукописи се не враћају.